

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Pia Šelih

Nasilje nad ženskami v času koronavirusa

Magistrsko delo

Maribor, 2022

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Pia Šelih

Nasilje nad ženskami v času koronavirusa

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Maribor, 2022

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Pia Šelih

Naslov: Nasilje nad ženskami v času koronavirusa

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Kraj: Maribor   **Leto:** 2022

Št. strani: **Št. prilog:**

Ključne besede: nasilje, posledice nasilja, oblike pomoči, razlogi za nasilje.

POVZETEK:

V magistrskem delu sem raziskovala nasilje nad ženskami v času koronavirusa. V literaturi sem se osredotočila najprej na osnovne značilnosti koronavirusa, nato sem opisala, kaj je nasilje v družini, kakšne so oblike nasilja v družini, zakaj žrtev nasilja želi ostati doma, kakšne oblike pomoči ima žrtev na voljo in kam se lahko umakne pred nasiljem. Glavni cilj magistrskega dela je bil opredeliti, ali so ženske v času koronavirusa pogosteje doživljale nasilje, kakšne posledice je imelo to na njihovo zdravje, kje so poiskale pomoč in ali je ozaveščanje javnosti o nasilju nad ženskami zadostno. Populacija, ki je bila predmet raziskave, so bile žrtve nasilja (ženske) različnih programov v letu 2021/2022. Ugotovila sem, da je največ žensk doživljalo psihično nasilje, čeprav tudi ostale oblike nasilja niso zaostajale za psihičnim. Največkrat je bil razlog za nasilno dejanje pomanjkanje dohodka, kar je tudi razumljivo, glede na povečanje števila brezposelnih. 65 % jih meni, da se je nasilje povečalo v času koronavirusa. Ženske so utrpeli številne posledice, tako fizične kot psihične.

Title: Violence against women during coronavirus

Key words: violence, consequences of violence, types of help, cause for violence.

ABSTRACT:

In my Masters thesis I researched violence against women in time of coronavirus. In literature I first focused on basic characteristics of coronavirus, then I described what is domestic violence, what are the forms of domestic violence, why the victim of domestic violence wants to stay at home, what kind of help is available to the victim and where they can retreat from the violence. The main goal of my Masters thesis was to define whether women experienced violence more frequently during the time of coronavirus, what consequences this had on their health, where did they find help and whether advertising of violence against women is sufficient. The research population were victims of domestic violence (women) of different programs in the year 2021/2022. I found out that the most women experienced psychological violence, although other forms of violence didn't fall behind psychological violence. Most of the time the reason for violent acts was a lack of income, which is understandable, according to the amount of lost jobs of the population. 65% believe that the violence has increased in the time of coronavirus. Women suffered many physical consequences as a result of the violence, both physical and psychological.

Zahvala

Hvala moji družini, prijateljicam in fantu, da so mi stali ob strani in me spodbujali ter verjeli vame ... Rada vas imam!

Rada bi se zahvalila tudi mentorici, doc. dr. Bojani Mesec, za odzivnost in podporo pri magistrskem delu.

Še posebej pa bi se zahvalila vsem društvom, ki so mi pomagala pridobiti podatke, in uporabnicam, ki so mi zaupale del svojih življenjskih zgodb in so bile z mano pripravljene deliti svoje težke trenutke

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1 EPIDEMIJA COVIDA-19	1
1.2 VLOGA DRUŽINE V DRUŽBI IN ŽIVLJENJU POSAMEZNIKA	2
1.3 O NASILJU V DRUŽINI	2
1.3 NASILJE V ČASU EPIDEMIJE COVIDA-19	4
1.4 OBLIKE NASILJA	7
1.4.1 PSIHIČNO NASILJE.....	7
1.4.2 TELESNO ALI FIZIČNO NASILJE	7
1.4.3 SPOLNO NASILJE.....	8
1.4.4 EKONOMSKO NASILJE.....	8
1.4.5 ZANEMARJANJE.....	9
1.5 POSLEDICE NASILJA	9
1.5.2 POSLEDICE, KI JIH IMA NASILJE NA OTROKE.....	10
1.5.3 ZAKAJ ŽRTEV NASILJA OSTANE DOMA?	11
1.6 OBLIKE POMOČI ŽRTVAM NASILJA.....	13
1.6.2 INDIVIDUALNO SVETOVANJE.....	14
1.6.3 SKUPINE ZA SAMOPOMOČ	14
1.6.4 ZATOČIŠČA	15
1.6.5 DELO CENTRA ZA SOCIALNO DELO	16
1.6.6 TVEGANJA OB ISKANJU POMOČI ALI POSKUSU ODHODA	17
1.7 POMOČ POVZROČITELJEM NASILJA.....	18
2. FORMULACIJA PROBLEMA	20
2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	20
2.2 HIPOTEZE.....	20
2.3 OPERACIONALIZACIJA.....	21
3. METODOLOGIJA.....	22
3.1 VRSTA RAZISKAVE	22
3.2 SPREMENLJIVKE	22

3.3 MERSKI INSTRUMENT	28
3.4 OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA – POPULACIJA, VZOREC.....	28
3.5 NAČRT ZBIRANJA PODATKOV	28
3.6 NAČRT OBDELAVE GRADIVA	29
4. REZULTATI.....	30
4.1 PREDSTAVITEV REZULTATOV PO VPRAŠANJIH	30
4.2 PREVERJANJE HIPOTEZ.....	45
5. RAZPRAVA	46
6. SKLEPI	48
RAZLOGI ZA NASILJE V ČASU KORONAVIRUSA.....	48
POVEČANJE NASILJA V ČASU KORONAVIRUSA	48
POSLEDICE NASILJA PRI ŽRTVAH NASILJA V ČASU KORONAVIRUSA.....	48
UMIK PRED NASILJEM.....	49
7. PREDLOGI	50
8. LITERATURA.....	51
9. PRILOGE	55
9.1 VPRAŠALNIK.....	55
9.3 ZBIRNA TABELA PODATKOV	61

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Krog nasilja.....	4
Graf 2: Starost	30
Graf 3: Prvo dejanje nasilja v življenju	31
Graf 4: Počutje ob prvem nasilnem dejanju	33
Graf 5: Zaupanje o prvem nasilnem dejanju	34
Graf 6: Razmišljanje o samomoru.....	35
Graf 7: Večanje nasilja v času koronavirusa	35
Graf 8: Pogostost nasilja	37
Graf 9: Posledice nasilja.....	38
Graf 10: Ustrezne oblike pomoči	40
Graf 11: Oteženo iskanje pomoči zaradi koronavirusa	41
Graf 12: Zapustitev partnerja	43
Graf 13: Terapevtske delavnice za povzročitelje	44
Graf 14: Pozornost države, zdravstvenega sistema na temo nasilja.....	44

KAZALO TABEL

Tabela 1: Spremenljivke.....	22
Tabela 2: Razlog za nasilno dejanje	31
Tabela 3: Storilec nasilja	34
Tabela 4: Razlogi za nasilje v času koronavirusa	36
Tabela 5: Vrsta nasilja.....	37
Tabela 6: Iskanje pomoči v času koronavirusa	39
Tabela 7: Ostati doma ali oditi od doma	42

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 EPIDEMIJA COVIDA-19

V Vuhanu so decembra 2019 prvič zaznali več primerov pljučnic. Pri bolnikih so izključili običajne povzročitelje pljučnic in potrdili okužbo z novim koronavirusom. Koronavirus so poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, ki jo virus povzroča, pa COVID-19 (Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2021).

Bolezen se kaže s slabim počutjem, utrujenostjo, nahodom, vročino, kašljem in tudi s pomanjkanjem zraka (Nacionalni inštitut za javno zdravje, b.d.b).

Kadar oseba sumi na okužbo ali kadar je okužena, je pomembno, da upošteva priporočila NIJZ, ki piše o tem, da je pomembno, da oseba ostane v izolaciji, ne sme zapuščati doma, omejiti mora stike z ostalimi osebami in upoštevati ukrepe za preprečevanja širjenja bolezni (Nacionalni inštitut za javno zdravje, b.d.a).

Veliko držav je v času pandemije covid-19 sprejelo ukrepe, da ljudje ne bi zapuščali domov. Pomembno je bilo paziti na razdaljo in se družiti z ljudmi, ki so doma. Družine so ostajale doma, otroci niso hodili v vrtec, odrasli ne v službe, starejši pa so bili odvisni od pomoči svojcev in prostovoljcev. Čeprav večini dom pomeni pribežališče in varno zavetje, kjer se počutimo ljubljene, pa vedno ni tako. V času pandemije se beleži porast nasilja med ranljivimi skupinami (Schwarzmann, 2020).

Karantena je učinkovit način za nadzorovanje koronavirusa, privede pa lahko do socialnih, ekonomskih in psiholoških posledic. Socialna distanca spodbuja izolacijo, razkriva ranljivosti, hkrati pa omejuje dostopne načine podpore. Nezmožnost za delo vpliva na to, da so ljudje prikrajšani za osnovne vire preživetja. Raziskave, ki so bile izvedene glede na prejšnje pandemije, kažejo na povečano tveganje za psihološke posledice. Medtem ko izolacija ljudi zaščiti pred SARS-CoV-2, je treba nekaj storiti tudi v primeru porasta nasilja (Gelder idr., 2020).

1.2 VLOGA DRUŽINE V DRUŽBI IN ŽIVLJENJU POSAMEZNIKA

Družina je pomembna enota potrošnje, kar izkoriščajo tudi ekonomski sistemi. Prek oglasov ustvarjajo podobo, da je sreča družine odvisna od nakupa določenega izdelka. Podjetja torej izdelke želijo prodati tako, da vse skupaj povežejo s podobo idilične družine. Pomen družine poudarjajo tudi mednarodne organizacije (Svet Evrope in Organizacija združenih narodov). Aktualnost družine v strokovnih razpravah sociologov, psihologov, kriminologov in v javnosti kaže na najmanj dva sklepa: družina je v krizi in zato jo moramo analizirati, poiskati vzroke za krize in rešitve. Ljudje so se začeli zavedati, kakšen je pomen družine, strokovnjaki pa, kako je družina pomembna za delovanje družbe. Spreminja se funkcija družine. Včasih so funkcije družine bile naslednje: zadovoljevanje spolnih potreb obeh partnerjev, zagotavljanje reprodukcije z rojevanjem potomstva, osebna stabilnost odraslih, socializacija otrok in ekonomska funkcija družine. Ekonomske funkcije družine so se zreducirale na potrošnjo. Vrtec in šola sta postala pomemben del za socializacijo otrok. Otroški dodatki in nadomestila pomagajo pri blaginji družinskih članov. Država medtem posega v družinske odnose. Določa pravila za sklepanje zakonske zveze, določa vsebino roditeljskih pravic, pravila o določanju očetovstva itd. Družina je res izgubila nekaj funkcij, zato pa so druge postale pomembnejše (Filipčič, 2002).

Veliko sociologov meni, da je družina v krizi. Na to krizo pa kažejo zakoni, v katerih prevladujejo naveličanost in izogibanje družinskim članom, vsakdanja rutina, skok čez plot, alkoholizem, oblike nasilja itd. Med drugim se kriza družine kaže v naraščanju mladoletniškega prestopništva. Tisti otroci, ki rastejo v neurejenih družinah, so nagnjeni k prestopniškemu vedenju (Filipčič, 2002).

1.3 O NASILJU V DRUŽINI

Miklič (2018) navaja: »Nasilje v družini je bilo 4. 6. 2008 prvič v zgodovini Slovenije kot samostojno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, opredeljeno v Kazenskem zakoniku (191. člen KZ-1), objavljenem v Uradnem listu RS, št. 55/08. V letu 2008 je bil v Sloveniji sprejet še Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND).«

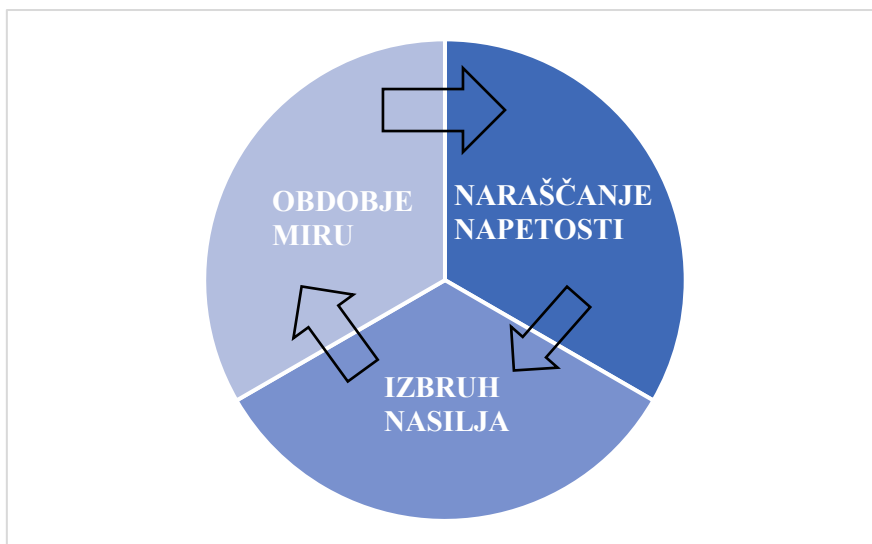
»Zgodovinska dejstva, raziskave, izkušnje vladnih in nevladnih organizacij kažejo, da so nasilju v družini mnogo pogostejše izpostavljene ženske. Različne mednarodne raziskave kažejo, da je

v od 90 do 97 odstotkih primerov nasilja v družini povzročitelj nasilja moški, žrtev pa ženska (v več kot 90 odstotkih). Po slovenski nacionalni raziskavi je vsaka druga ženska (56,6 %) od dopolnjenega 15. leta starosti doživela eno od oblik nasilja« (Matko, Horvat, 2016).

Nasilje vedno izhaja iz neravnovesja moči med dvema osebama ali skupinama ljudi. Povzročitelj s psihičnim, spolnim, fizičnim, ekonomskim in drugimi oblikami nasilja posega v osebno integriteto žrtve in omejuje njen človeški potencial. Nasilje je zloraba moči. O zlorabi moči govorimo, ko ima ena oseba več moči nad drugo osebo in to moč izkorišča (Hrovat, 2017).

Nasilja ne moremo enačiti s konfliktom. Do konflikta pride, ko imata dve osebi različni želji. Cilj reševanja konflikta je priti do dogovora, ki je uresničljiv in sprejemljiv za oba. Dobro rešeni konflikti odnos utrdijo (Hrovat, 2017).

Nasilje v družini po navadi ni enkratni dogodek, temveč traja dlje časa. Začne se lahko z občasnim zbadanjem v družbi: »Kaj govoriš neumnosti, ko nimaš pojma, trapica moja!« Kmalu se lahko stopnjuje v zmerjanje, prelaganje krivde na žrtev, žaljivke, grožnje in različne oblike nasilja. Tudi otrok, ki je priča nasilju, je žrtev nasilja. Znaki, ki nakazujejo na odnos, v katerem se izvaja nasilje, so številni. Najbolj očiten je strah pred partnerjem, saj mora žrtev paziti, kaj reče oziroma dela, svoje vedenje prilagaja njegovemu počutju, partner jo podcenjuje, nadzoruje, žrtev pa se počuti nemočno, obupano. Za veliko odnosov, v katerih je prisotno nasilje, drži vzorec, ki ga imenujemo krog nasilja. Razdeljen je v tri faze: prva faza je naraščanje napetosti, v kateri je povzročitelj nasilja vse bolj napet, žrtev postane previdnejša; druga faza lahko nastopi v katerikoli obliki, na kar se žrtev ne more pripraviti; tretja faza je faza navideznega miru, v katerem povzročitelj poskuša zmanjšati pomen nasilja ali prevaliti krivdo za nasilje na žrtev. Povzročitelj se lahko sramuje svojega dejanja, prepričuje žrtev, da se nasilje ne bo več ponovilo, se opravičuje (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2014).

Graf 1: Krog nasilja

Če policija meni, da je podan utemeljen sum, da je povzročitelj storil kaznivo dejanje ali prekršek z znaki nasilja in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozil življenje, sme odrediti ukrep prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju. V prepovedi približevanja je določen obseg ukrepa (čas trajanja, osebe in/ali kraj oziroma območje, ki se jim povzročitelj ne sme približati, prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih). Kot kraj se lahko določi kraj, kjer žrtev stanuje, dela, se izobražuje in se vsakodnevno giblje (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2014). Prepoved približevanja se najprej izreče za 48 ur. Sodnik lahko ukrep potrdi ali zavrže v roku 24 ur. Lahko ga podaljša na do 15 dni. Kasneje ga lahko na podlagi predloga podaljša tudi do 60 dni (Štirn in Minič, 2017).

1.3 NASILJE V ČASU EPIDEMIJE COVIDA-19

Svetovna zdravstvena organizacija je izdala dokument, iz katerega je razvidno, da je porast nasilja v času covid-19 resen problem. Največ nasilja je bilo v partnerskih odnosih, kjer so bile žrtve ženske, otroci in starejši. Na svetovalni telefon za žrtve nasilja se je med in po pandemiji obrnilo za 10–50 % več ljudi. Pomembno je upoštevati, da žrtve velikokrat ne prijavijo storilca. Pravilo »ostani doma« je za mnoge žrtve nasilja pomenilo, da so ujeti skupaj s storilci v svojem domu. Zaradi prepovedi gibanja jim je bil onemogočen dostop do pomoči. Zaradi prekinitve stikov so imeli manj stikov s sorodniki, znanci, prijatelji, sodelavci. Ženske so bile med

izbruhom covid-19 pod stresom zaradi šolanja otrok in službe. Prav tako pa so zaradi morebitne izgube zaposlitve ali pomanjkanja dela bile odvisne od pomoči in prihodkov partnerja (Schwarzmann, 2020).

Epidemija je prinesla tudi nove oblike nasilja. Nekateri povzročitelji so zlorabljali ukrepe za zajezitev epidemije, saj so lahko tako povečali nadzor nad partnerkami in jih pod pretvezo, da je to potrebno v okviru državnih ukrepov, še bolj omejevali. Nekateri namenoma niso upoštevali ukrepov in so s tem še bolj ogrozili otroke in partnerko. Prav tako so lahko otrokom in partnerki omejevali dostop do nujno potrebnih pripomočkov za upoštevanje ukrepov (maska, milo, razkužilo). S tem so dosegli, da ob morebitni okužbi s koronavirusom, partnerko lahko zasramujejo ali jo poskušajo pregnati od doma. Zaradi negotove prihodnosti se ženske težje odločajo za odhod od doma oziroma prekinitvev odnosa s kraja, kjer doživljajo nasilje (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.a).

Phumzile Mlambo-Ngcuka, direktor UN Women, navaja, da »je tudi pred pandemijo bilo nasilje nad ženskami eno izmed najbolj razširjenih kršitev človekovih pravic« (UN WOMEN, 2020). Navaja tudi, da se je »od ›lockdowna‹ dalje, nasilje več kot podvojilo« (UN WOMEN, 2020). Pandemija, kot je covid-19, lahko povzroči nasilje ne le v domačem okolju, ampak se lahko razvijejo tudi druge oblike nasilja nad ženskami. Nasilje nad zdravstvenimi delavkami, migrantkami ali gospodinjami narašča. S ksenofobijo povezano nasilje, nadlegovanje in ostale oblike nasilja v javnih prostorih in na spletu so bolj razširjeni. Večje je tudi tveganje za spolno izkoriščanje in zlorabe. Ženske, vključno z zagovornicami človekovih pravic, novinarkami, blogerkami, pripadnicami etničnih manjšin, avtohtonimi ženskami, pripadnicami LGBTQ in ženske z oviro, so še posebej izpostavljene nasilju.

Razlogi za nasilje nad ženskami v času koronavirusa so bili različni. V članku, ki opisuje razmere v Združenih državah Amerike, so navedeni različni primeri. Ženske, ki so klicale na društva za pomoč, so kot razlog za nasilje navajale, da: jo je mož hotel vreči iz hiše, če bo zakašljala; jo je mož hotel zadaviti, vendar se je bala iti v bolnišnico zaradi koronavirusa; jo je mož zbudil, ker je imela vročino in se ni dobro počutila, zato jo je vrgel iz hiše ter obdržal otroka; je doma pod prisilo, potem ko ji je storilec nasilja grozil s kladivom in pištolo. Društvo National Domestic Violence Hotline v enem dnevu odgovori na 2000 klicev, od teh jih je 951 med 10. 3. in 24. 3. 2020 omenilo, da nasilje doživljajo zaradi koronavirusa (Fielding, 2020).

Glede na podatke raziskave Rapid Gender Assessment (2021a), ki so jo izvedli v 13 državah, ugotavljam, da se je nasilje povečalo na različnih področjih:

- 45 % žensk je prijavilo, da so one ali nekdo, ki ga poznajo, doživljali nasilje v času covida-19;
- 4 od 10 žensk se ne počuti varno v javnem okolju;
- 1 od 4 žensk je mnenja, da so se konflikti v domačem okolju povečali in da se doma ne počutijo več varno;
- 1 od 5 žensk se ne počuti varno med dnevom, 1 od 2 se ne počuti varno ponoči;
- 7 od 10 žensk pravi, da je verbalno ali fizično nasilje postalo pogostejše;
- 6 od 10 žensk pravi, da se je spolno nadlegovanje v javnosti poslabšalo;
- največ nasilja (48 %) je doživljala starostna skupina žensk od 18 do 49 let;
- nezaposlenost: 52 % žensk je prijavilo nasilje, 33 % se jih doma ne počuti varno, 50 % se jih ne počuti varno med hojo zvečer po mestu;
- zaposlenost: 43 % jih je prijavilo nasilje, 26 % se jih doma ne počuti varno, 37 % se jih ne počuti varno med hojo zvečer po mestu.

V Sloveniji pa so med pandemijo na voljo ostajale vse storitve za žrtve nasilja, vendar prilagojene. Svetovanja so potekala večinoma preko telefona ali spletnih aplikacij. Varne hiše so delovale nemoteno, da so se lahko žrtve čim prej umaknile v varno okolje brez nasilja (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.a).

Za preprečitev nasilja je pomembno ozaveščanje zdravnikov in drugih delavcev v zdravstvu o povečanem tveganju za nasilje med karanteno. Zdravnike in druge delavce je treba usposobiti za prepoznavanje znakov nasilja. Najpomembnejše je obvestiti tiste strokovne delavce, ki imajo prvi stik z žrtvijo in ozaveščati javnost o povečanem tveganju. Ne glede na omejenost, ki so jo imele žrtve nasilja zaradi karantene, jih je večina vseeno ostala v stiku s sorodniki, prijatelji, ti pa so primarni vir odkrivanja nasilja. Velik pomen imajo tudi socialna omrežja, ki so lahko v tistem trenutku edini način podpore žrtvi nasilja. Socialna omrežja bi morala biti zastavljena tako, da se izbriše zgodovina brskanja, ko žrtev zapre stran, in sicer v primeru nadzorovanja partnerja (Gelder idr., 2020).

1.4 OBLIKE NASILJA

1.4.1 PSIHIČNO NASILJE

Psihično nasilje v partnerski zvezi je na začetku, ko se šele začne dogajati, zelo neopazno. V vsakem partnerskem odnosu prihaja do nesoglasij, ko pa se vzorec nadzorovanja pojavlja vedno znova in znova, govorimo o psihičnem nasilju (Meden, 1998 v Društvo SOS, 2014). Pri tej vrsti nasilja gre pogosto za željo po dominaciji, saj se mora življenje neprestano vrteti okrog ene osebe in njenih pravil. Kdor je psihično nasilen, se pogosto igra z dejstvi. Pogosta opravičila so npr.: »Saj sem se samo šalil – saj me poznaš.« Primeri psihičnega nasilja so žaljenje, neprestano kritiziranje, zasmehovanje, poniževanje, blatenje pred drugimi (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.b), vzbujanje občutka krivde, obtoževanje žrtve, grožnje s samomorom, grožnje z nasiljem nad otroki, sorodniki, hišnimi ljubljenci, grožnje, da bo oseba zaprta v psihiatrično ustanovo, izolacija partnerja, nadlegovanje žrtve na delovnem mestu (Štirn in Minič, 2017). Povzročitelja lahko v bespravi že najmanjše nestrinjanje, vsi poskusi, da bi mu žrtev ustregla, pa so zama. Žrtev nikoli ne more vedeti, kaj bo izzvalo vpitje, grožnje, občutke. Psihično nasilje pogosto preide v fizično (Društvo SOS, 2014).

Psihično nasilje je pogosto težko prepoznati. Žrtve opisujejo občutke zmedenosti, dvome vase in v to, kaj se jim zares dogaja, ter občutek ujetosti. Pogosto same sebe krivijo za nasilje (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.b).

1.4.2 TELESNO ALI FIZIČNO NASILJE

Fizično nasilje je najbolj očitno nasilje nad žensko. Je vsaka uporaba fizične sile, ki pri družinski članici povzroči bolečino, strah, ne glede na to, ali so poškodbe vidne (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2014). Vsako fizično nasilje je hkrati tudi psihično, meja med njima pa je tam, kjer se besednemu nasilju pridruži udarec. Grožnja, ki je podkrepljena z dvignjeno roko, ni več samo psihično, pač pa fizično nasilje, ker se tega bojimo. Mož, ki vsak dan vpije na ženo, da je nesposobna, da nič ne dela, potem pa pod psihičnim pritiskom doda še grožnjo, naj se pazi, doseže, da se bo žena ustrašila, da bo fizično nasilen (Kuhar, Guzelj, Drolc in Zabukovec, 1999). Fizično nasilje v odnosu ni enkratno dejanje, temveč gre za stopnjevanje nasilja, ki se najpogosteje začne s psihičnim nasiljem. Pogosto se vse skupaj začne z blažjimi

oblikami, npr. z odirvanjem ali klofuto, in se stopnjuje. Nekateri primeri fizičnega nasilja so klofutanje, brcanje, udarci z roko, metanje predmetov proti osebi, v osebo ali po prostoru, odirvanje ali porivanje, zvijanje rok, polivanje s tekočino, ožiganje kože, neželjeno striženje las, omejevanje gibanja, davljenje, odrekanje ali siljenje s hrano, napadi z orožjem, umor (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.b).

1.4.3 SPOLNO NASILJE

Spolno nasilje so vsa dejanja spolne narave, ki jih oseba čuti kot prisilo. To ne velja v primeru otrok. Otrok lahko spolno zlorabo oziroma spolno nasilje doživi kot igro in ne kot nekaj neprijetnega. Kadar si osebe želijo spolne aktivnosti in vanjo privolijo brez fizične, psihične, ekonomske ali druge prisile, govorimo o spolnosti. Privolitev je svobodno aktivno sodelovanje oziroma svobodno podano soglasje. Lahko je dano z besedami ali dejanji. Privolitev v določeno spolno aktivnost ne pomeni privolitve v katerokoli spolno aktivnost. Nekateri primeri spolnega nasilja so neželjeno otipavanje ali komentiranje telesa; slačenje in dotikanje, ki si ga oseba ne želi; siljenje h gledanju pornografskih vsebin; siljenje v oralni, analni in vaginalni spolni odnos; siljenje v spolni odnos z drugo osebo; posilstvo; prepovedovanje uporabe kontracepcijskih sredstev in odstranitev kondoma kljub nasprotovanju (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.b).

Pogosto se zgodi, da ženske niti ne vedo, da so lahko žrtve posilstva v odnosu z možem ali partnerjem. Ženske pogosto spolnost dojemajo kot dolžnost v intimno-partnerskem odnosu, ki jo morajo izpolniti (Štirn in Minič, 2017).

Statistika kaže, da so storilci spolnega nasilja v več kot 80 % primerov znane osebe, približno v 95 % moški. O spolnem nasilju še vedno prevladuje veliko stereotipnih trditev, kot je na primer ta, da so povzročitelji tuji in da gre za redke perverznejše. To seveda ne drži, saj se polovica nasilja zgodi doma, storilci pa so večinoma znane osebe (Dobnikar, 1997).

1.4.4 EKONOMSKO NASILJE

Ekonomsko nasilje so vse oblike nadvladovanja, nadzorovanja, izkoriščanja oziroma poniževanja žrtve s pomočjo sredstev za preživetje ali z odrekanjem pravic, povezanih z zaslužkom. Zaradi ekonomskega nasilja lahko žrtev postane finančno odvisna od povzročitelja.

Primeri ekonomskega nasilja so omejevanje pravic do zaposlitve; preprečevanje, da oseba sama skrbi za svoj zaslužek; siljenje v finančno odvisnost; zahteva po pokorščini, ker so dohodki osebe nižji; neplačevanje dodeljene preživnine za otroka; prisiljevanje v sklepanje pogodb ali jemanje posojil; prelaganje finančnega bremena (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.b), kraja denarja; igranje iger na srečo na način, ki ogroža standard družine; povečevanje dolgov, uničevanje lastnine žrtve (Štirn in Minič, 2017).

1.4.5 ZANEMARJANJE

Zakon o preprečevanju nasilja v družini vključuje tudi zanemarjanje, o katerem govorimo, kadar oseba opušča dolžno skrb za družinskega člana ali članico, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti. Najpogosteje so zanemarjenju izpostavljene osebe s fizično oviranostjo, psihično oviranostjo in starejše osebe. Aktivnosti, ki so težko izvedljive, so: hranjenje, uporaba sanitarij, jemanje zdravil, oblačenje, umivanje, posedanje in vstajanje s stola, gibanje po stanovanju, kuhanje, nakupovanje in lažja gospodinjska opravila (Društvo SOS, 2014).

Dejanja, ki pomenijo zanemarjanje, so: opustitev/pomanjkanje skrbi in nege, surovo ravnanje, neprimerno nadzorovanje in varovanje pred vsem, kar lahko škodi (Društvo SOS, 2014).

1.5 POSLEDICE NASILJA

Posledice, ki jih ženske doživijo, ker so bile žrtve nasilja, so: poskus samomora, kronične bolečine, gastrointestinalne težave, kardiovaskularne bolezni, uporaba psihoaktivnih substanc, nosečnost kot posledica spolnega nasilja, kožne alergije, anemija, bronhitis. Velika večina žensk živi v nevarnosti, da bi jo njen bodoči ali sedanji partner lahko poskušal umoriti (DeKeseredy, 1959).

Nasilje ima vedno psihološke posledice. Ženska izgubi samo sebe, svoje samospoštovanje, samozavest, porušen je občutek varnosti. Pojavijo se lahko občutki ničvrednosti, strahu, ničevosti. Ženska, ki doživlja nasilje, izgubi nadzor nad življenjem. Tiste, ki so nasilje doživljale v preteklosti ali ga še vedno preživljajo, imajo pogosto naslednje občutke: demoraliziranost, degradiranost, jih je strah, so introvertirane, same sebi se zdijo grde, neprivlačne, ničvredne, imajo samomorilne misli, počutijo se osramočene, krive, negotove, neljubljene, nevredne zaupanja, nesposobne, zmedene, ranljive, psihično in fizično uničene, ne

vedo, kaj bi v življenju, pričnejo misliti, da je to, kar se jim dogaja, normalno, se samopoškodujejo, »obrbejo hrbet« prijateljicam (Breaking through, 1989).

Ostale posledice, ki jih lahko ima ženska, so še: invalidnost, osamitev, izolacija od drugih ljudi, psihološki stresi, ki se kažejo v kroničnih boleznih, motnje prehranjevanja, težave pri iskanju zaposlitve, nesposobnost za opravljanje službenih obveznosti, depresija, samomor, umor (Društvo SOS, 2014).

Poročanje medijev o žrtvah nasilja je še vedno pogosto, predvsem takrat, ko je izid smrten, takih primerov pa je v zadnjih letih veliko. Poročanje se usmerja na osebne značilnosti žrtev, ki so prikazane kot problematične, veliko je namigovanj na nezvestobo, kar povzroči misel o tem, da je to opravičilo za dejanje (Društvo SOS, 2014).

Ko se nasilje konča, se ženske srečujejo z naslednjimi težavami (Društvo SOS, 2014):

- ne zaupajo moškim,
- ne morejo uživati v spolnosti,
- imajo potrebo po ljubezni in naklonjenosti,
- težko najdejo voljo do življenja,
- težko se pomirijo s tem, kaj se je dogajalo.

1.5.2 POSLEDICE, KI JIH IMA NASILJE NA OTROKE

Vsak otrok je poseben na svoj način in učinki, ki jih lahko ima nasilje na otroke, se zelo razlikujejo glede na spol in starost. Učinki, ki jih ima nasilje na predšolske otroke, je učenje nezdravih načinov, kako izraziti jezo; pripisovanje nasilja nečemu, kar so storili; učenje vlog glede na spol in z vlogami povezano nasilje; nestabilnost lahko povzroči neodvisnost. Učinki nasilja na otroke, stare od 6 do 11 let, so: večje zavedanje svojih reakcij na nasilje doma in vpliv na ostale ljudi; zmanjšana sposobnost učenja zaradi vpliva nasilja; ti otroci morda ne opazijo pozitivnih izjav ali jih ne upoštevajo in se selektivno posvečajo negativnim ali vzbujaajo negativne povratne informacije; učenje vlog glede na spol (moški kot storilec nasilja in ženska kot žrtev). Posledice, ki jih ima nasilje na mladostnike, so: družinske spretnosti za normalno komunikacijo in pogajanja so slabo razvite; trudijo se fizično preprečiti nasilje in lahko vsilijo svojo voljo na agresiven in neprimeren način; trudijo se izogniti nasilju doma tako, da ostanejo dlje časa od doma in lahko posegajo po drogah; imajo težave pri vzpostavljanju zdrave partnerske zveze (DeKeseredy, 1959).

1.5.3 ZAKAJ ŽRTEV NASILJA OSTANE DOMA?

Prekinitev nasilnega odnosa in odhod sta zelo težka. Nekatere ženske zapustijo partnerja šele, ko postane nasilen do otrok, nekatere pa to storijo takrat, ko otroci odrastejo in postanejo neodvisni. Štirn in Minič (2017) navajata: »Raziskave kažejo, da so ženske, ki zapustijo partnerje, pogosto žrtve hudih telesnih poškodb ali celo umora. Še posebej so ogrožene, ko se povzročitelj nasilja zave, da ga bo žrtev res zapustila.« Nekatere žrtve se po odhodu iz odnosa, v katerem so doživljale nasilje, tudi večkrat odločijo, da se vrnejo v ta odnos, ker nimajo ustreznih pogojev in dovolj moči, da bi zdržale številne stiske, negotovosti (Veselič, 2007 v Štirn in Minič, 2017). Veliko žrtev je čustveno in psihološko pogojenih z zvezo. Veliko žensk vidi svojega partnerja kot odvisnega od njene toplote, skrbi in negovanja. Ljubezen je torej ključnega pomena, zakaj ženske ostanejo, zapustijo ali se vrnejo k partnerju. Te ženske nočejo, da se zveza konča, temveč si želijo, da se konča nasilje, ki so ga deležne. Obstaja veliko razlogov, da ženska ostane v odnosu (DeKeseredy, 1959):

- Strah: prepričane so, da bodo pretepeone, če bodo ostale, partner pa jih bo poskušal umoriti, če gredo. Veliko žensk je po takšnem razmerju prestrašenih v novem okolju, da ne bodo zmogle skrbeti zase, za stanovanje in otroke. Lahko imajo problem s samozavestjo po veliko letih podcenjevanja in so prepričane, da niso sposobne sprejemati odločitev o svojem življenju.
- Splet čustvenih zlorab: ženska čuti vsakodnevni strah pred tem, da bo pretepena, saj ne ve, kdaj (ponoči ali zvečer), ženska je odrezana od čustvene podpore pri prijateljih, družini, zdravnikih, partner jo sili, da živi v prikrajšanosti, medtem ko ima on vedno na voljo dovolj denarja za svoje hobije (DeKeseredy, 1959).

V raziskavi, ki so jo izvedle Leskošek, Antić Gaber, Selišnik, Filipčič, Urek, Matko, Zaviršek, Sedmak in Kralj (2013), je bilo v času anketiranja v nasilnem odnosu 6,9 % vseh anketiranih žensk ali vsaka 14. ženska. Pričakovano so prevladovali odgovori, ki kažejo na psihološke, čustvene ali odnosne plati odločitve za ostajanje v nasilnem odnosu (»Ko ni nasilen, je dober«, »Ni bil takoj nasilen, to se je počasi zalezlo v najin odnos«, »Navezana sem nanj«, »Nočem ostati sama«, »Rada ga imam«). To je bilo 32,5 % odgovorov. Nekaj odgovorov (16,7 %) se je nanašalo na zaskrbljenost anketirank glede posledic odhoda za otroke in družino (»Otroci bi bili brez očeta«, »Počutila bi se krivo, če bi razdrla družino«, »Strah me je, da bi izgubila otroke«). Nekaj odgovorov (15,9 %) se je nanašalo na materialno plat problema (»Sem brez denarja in strehe nad glavo«, »Sem brez službe«).

Pomembno je, da te razloge opišem bolj podrobno (Društvo SOS, 2014):

1. *Spomin na dobre stare čase.* Na začetku vsakega odnosa so lepi trenutki in povzročitelji so lahko bili pred poroko zelo nežni do partnerke. Ko se zgodi prvo nasilno dejanje, je ženska šokirana, ne more pa pozabiti vseh lepih trenutkov, ki sta jih doživela. Tudi ko se nasilje nadaljuje, so med temi nasilnimi izpadi še vedno trenutki, ko se imata lepo. Nasilje pa se nato začne dogajati pogosteje, obdobja miru so vedno krajša.
2. *Napačno iskanje vzroka nasilja.* Ženske po navadi ne priznajo, da je problem v partnerju. Iščejo vzroke za nasilje v njegovi službi, starših, otrocih in pri sebi. Zaradi teh razlogov menijo, da bi se partner lahko spremenil, same pa mu pri tem morajo stati ob strani.
3. *Idealiziranje nasilnega partnerja.* Ženske mislijo, da partner ni eden od tistih, ki so nasilni.
4. *Družbena pričakovanja.* Ta pričakovanja so po navadi vzrok, da ženske ne zapustijo partnerja, saj mora vse, kar se dogaja doma, ostati doma, nihče pa se ne sme v to vtikati.
5. *Ženska pogosto verjame obljubam povzročitelja nasilja.* »Nikoli več se ne bo ponovilo.« Vedno, kadar ima partner nasilen izbruh, se začne opravičevati, da tega več ne bo storil, saj ga peče vest. V opravičilo domov nosi rože, darila. Žrtev temu verjame in upa, da se bo spremenil.
6. *Zbijanje občutka krivde, če želi ženska zapustiti povzročitelja.* Povzročitelj lahko grozi s samomorom, da se bo nehal zdraviti, da bo pustil službo, da bo začel piti itd.
7. *Strah zaradi groženj z umorom ali s še večjim nasiljem.* Največ pritiska žrtev občuti, če ji partner grozi, da jo bo ubil, iznakazil, pobil vse v hiši, vključno z otroki. Tudi ko žrtvi uspe pobegniti, ne ve, kaj vse se ji lahko zgodi.
8. *Zanikanje.* Če se ženska znajde v položaju, ko je življenje ogroženo, se začne izogibati jezi partnerja, da bi lahko umirila napetost. Ženska noče pokazati lastnih občutij – zamrznjeni strah. To je znana taktika preživetja.
9. *Naučena nebogljenost.* Leta nasilja žensko naredijo pasivno, nesamozavestno in prestrašeno. Pomanjkanje podpore, strah in čustvena ter ekonomska odvisnost pripomorejo k učinkovitemu delovanju kroga nasilja.
10. *Pomanjkanje samospoštovanja in zaupanja vase.* Nasilje ni nekaj, kar se dogaja v glavi žrtve. Prav tako žrtev ni kriva za nasilje, ampak oseba, ki nasilje izvaja.

11. *Omejitve, ki nastanejo zaradi popolnega nadzora.* Povzročitelj nasilja žensko izolira od prijateljic, družine. Običajno se storilci potrudijo, da se znebijo njene najboljše prijateljice. Odpirajo tudi pošto žrtve, jo mečejo stran, da je ne vidi.
12. *Strah pred osamljenostjo.* Bojijo se, da jih nihče ne bo maral, ko bodo stare ali da jih nihče ne bo hotel zaradi otrok.
13. *Fizična in psihična izčrpanost.*
14. *Revščina in brezposelnost.* Ekonomska neodvisnost je pomembna pri zapustitvi partnerja, žrtev pa ima premalo denarja. Ženska se težko izvije iz te ekonomske odvisnosti, še težje je, če je že starejša.
15. *Vera, običaji.* Nekaterim ženskam vera prepoveduje razvezo. Ženske se bojijo, da jim bodo otroci kasneje očitali, da jim je odvzela očeta, da bodo slabo vzgojeni.
16. *Družinsko ozadje.* Mnoge ženske, ki so žrtve nasilja, so odrasle v nasilnih družinah, zato menijo, da je nasilje del vsakdana.
17. *Pomanjkanje učinkovitih institucij, ki bi žrtev zaščitile.*
18. *Družba še vedno ne verjame zgodbi ženske, ki doživlja nasilje.* Tako žensko zasmehuje, jo podcenjuje, za nasilje krivi žensko samo, označuje jo tudi za noro, histerično, hipohondrično.
19. *Pomanjkanje informacij.*

1.6 OBLIKE POMOČI ŽRTVAM NASILJA

Ne glede na to, kako žrtvi pomagamo, je pomembno, da vedno vzpostavimo varen odnos. Na odnosu gradimo, saj je temelj, ko nekomu želimo pomagati. Pri delu z odraslimi ženskami, ki so ali še doživljajo nasilje, naletimo na težavo, povezano z odnosom socialnih delavk do njih. Takrat so uporabnice izjemno ranljive. Sram jih je spregovoriti o tej temi (Društvo SOS, 2014).

Ne glede na to, katero obliko pomoči nekdo izbere, je pomembno, da upoštevamo naslednjih nekaj pravil. Najpomembnejši je dogovor o sodelovanju. S tem se začne proces pomoči. Dogovor o sodelovanju vsebuje pristanek vseh na sodelovanje tukaj in zdaj, o času, ki ga imamo na voljo in dogovor o tem, kako bo srečanje potekalo. Pomembno je, da je prostor varen in zaupen. Naslednji korak je instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev. Bistvo tega koncepta je, da se soustvari proces pomoči, v katerem uporabniki raziskujejo svoj

prispevek k rešitvi. Pomembno pa je tudi osebno vodenje, kjer svetovalec vodi k uresničljivim rešitvam (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015).

1.6.1 TELEFONSKO SVETOVANJE

Telefonsko svetovanje je prva socialna pomoč. Pogosto se žrtve sramujejo svoje izkušnje in nasilja, ki so ga doživljale. Počutijo se krive, nesposobne in neprimerne. Telefonsko svetovanje jim lahko pomaga pri tem, da se počutijo podprte in razumljene, da lahko prvič spregovorijo in da se opolnomočijo za iskanje rešitev. Namen telefonskega svetovanja ni, da dajemo nasvete, ampak je to pogovor, katerega cilj je, da si žrtev nasilja povrne zaupanje vase (Kozmik Vodušek in Dobnikar, 1999).

1.6.2 INDIVIDUALNO SVETOVANJE

Večina žrtev nasilja poišče to obliko pomoči, kadar so njihovi poskusi, da bi nasilje ustavile, že večkrat propadli. Mnoge žrtve še vedno ne morejo zapustiti nasilnega odnosa, razlogi za to pa so res številni. Svetovalni proces vodi svetovalka. Odnos med njima temelji na zaupanju, uporabnica ima možnost povedati, kaj se je zgodilo in kaj se dogaja, svetovalka pa ženski z osredotočanjem na čustva pomaga, da problem boljše razume. Svetovalka ji pomaga pri večanju samozavesti in samozaupanju ter jo podpira pri željah in ciljih (Kozmik Vodušek in Dobnikar, 1999).

1.6.3 SKUPINE ZA SAMOPOMOČ

Članice skupin za samopomoč so ženske, ki so (bile) žrtve nasilja in bi rade tudi od podpori drugih spregovorile o svoji izkušnji in čustvih. Skupina nudi varen prostor, v katerem vsaka pove svojo zgodbo in sliši druge zgodbe. Žrtve nasilja se zavedo, da se nasilje dogaja tudi drugim ženskam in da so vzroki povezani z družbenimi vrednotami in stereotipnimi vlogami spolov. Prednosti skupine so, da lahko ena ali dve svetovalki delata z več ženskami hkrati; tiste, ki so ostale brez socialne mreže, ponovno vstopijo v socialne stike in se ne bojijo, da bi jih kdo žalil ali bil nasilen; v varnem, podpornem okolju lahko izrazijo bolečino, jezo, čustva sramu, krivde in neustreznosti (Kozmik Vodušek in Dobnikar, 1999).

1.6.4 ZATOČIŠČA

Ženske skupine in drugi, ki so delali z žrtvami nasilja, so do leta 1996 poudarjali, da potrebujejo varne prostore, kamor se lahko žrtev umakne. Prvo najmanjše zatočišče v Sloveniji je leta 1991 odprl Center za socialno delo v Krškem, drugo pa leta 1996 Center za socialno delo v Mariboru. SOS telefon je odprl prostore varne hiše konec leta 1997. Izkušnje zatočišč v svetu kažejo, da so pomembna izhodišča dela z žensko, ki pride v zatočišče naslednja: ženska sama definira reševanje svojega problema, svetovalke delujejo po načelu enakovrednosti, upoštevanje načela, da je vsaka ženska enkratna (Kozmik Vodusek in Dobnikar, 1999).

Varna hiša je varen prostor na tajni lokaciji, v katerega se umaknejo ženske, stare 18 let ali več, z otroki ali brez njih, ki so v svojem okolju ogrožene zaradi nasilja. Dečki, starejši od 15 let, ne morejo bivati v varni hiši. Pred sprejemom v varno hišo strokovne delavke varne hiše izvedejo uvodni razgovor z žrtvijo, na katerem ženska predstavi svojo situacijo ter se seznanji s pravili bivanja. Bivanje v varni hiši traja največ 12 mesecev, lahko pa se tudi podaljša (izredni primeri). Varna hiša nudi bivanje, strokovno pomoč, svetovanje, socialno zagovorništvo in spremstvo (Štirn in Minič, 2017).

Krizni center za ženske je varen prostor na tajni lokaciji, kamor se umaknejo ženske z otroki ali brez. Namestitve v krizni center je možna vsak dan, 24 ur na dan. Za sprejem ni potreben predhodni dogovor. Krizni center nudi posameznicam namestitve tri tedne oziroma dokler ne najdejo ustrezne namestitve. V kriznem centru je ponujena strokovna pomoč in podpora pri urejanju življenjske situacije (Štirn in Minič, 2017).

Materinski dom je namenjen materam z mladoletnimi otroki do 14. leta starosti, nosečnicam, porodnicam ter ženskam brez otrok, ki so v stiski in nimajo druge možnosti. Sprejete so lahko tudi prosilke, ki pridejo same ali jih za sprejem predlagajo strokovne službe. Tam lahko bivajo eno leto. Storitve, ki so jih deležne, so: bivanje, pomoč za reševanje predhodne stiske, dolgotrajnejša pomoč in strokovna podpora uporabnicam, pomoč pri aktivnem reševanju eksistenčnih vprašanj, prepoznavanje težav in skupno oblikovanje načrta, pomoč pri izboljšanju socialnih možnosti, pomoč pri negi in oskrbi otrok, pomoč pri širjenju socialne mreže in zagovorništvo ter spremstvo (Štirn in Minič, 2017).

1.6.5 DELO CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Če nekdo doživlja nasilje, se lahko za pomoč obrne na Center za socialno delo (v nadaljevanju CSD). Vsi CSD-ji izvajajo prvo socialno pomoč, za katero se ni treba naročiti, zanjo pa ne velja krajevna pristojnost. V okviru prve socialne pomoči se s socialno delavko razišče težava, zaradi katere je uporabnik prišel po pomoč, socialna delavka pa ga seznani z možnimi rešitvami in oblikami pomoči na CSD-ju in v drugih organizacijah. Naredi se hitra ocena ogroženosti zaradi nasilja in uporabnik ter socialni delavec presodita, ali so potrebni takojšnji ukrepi za zaščito mladoletnih otrok. CSD izvaja vrsto nalog, katerih namen je zagotoviti varnost žrtvi nasilja, preprečiti nadaljnje izvajanje nasilja, okrepiti moč žrtve in ji nuditi podporo pri urejanju osebnih zadev. Ko CSD prejme obvestilo o nasilju v družini, strokovna delavka ali delavec preuči okoliščine in poskuša pridobiti največ podatkov, ki bi pripomogli k dokazovanju in reševanju nasilja (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2014). Na podlagi začetne ocene ogroženosti lahko izpeljejo ukrepe za zaščito otroka, če je neposredno ogroženo njegovo življenje in zdravje. Strokovni delavci si prizadevajo, da je otrokova družina vključena v postopek, z njo sodelujejo in ji nudijo pomoč z zagotavljanjem storitev za urejanje odnosov (Štirn in Minič, 2017). Hitra ocena ogroženosti se pripravi na podlagi vedenja povzročitelja nasilja, psihičnega in fizičnega stanja žrtve, njenih prepričanj in podporne socialne mreže, strokovna ocena ogroženosti pa je lahko nizka, srednja in visoka – od tega je odvisno nadaljnje načrtovanje (Štirn in Minič, 2017).

Pri vsem tem pa socialnega delavca veže dolžnost varovanja poklicne skrivnosti. Bistvo je zaupanje osebe, ki išče pomoč. Zaradi te dolžnosti molčečnosti lahko socialni delavec ukrepa le v sklopu svojega poklica in pristojnosti, ki so vezane na poklic. Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu zavzema drugačno stališče, kar omogoča intervencije. To je sprejemljivo npr. pri otrocih, ker zaradi stopnje razvoja niso sposobni oceniti, kaj je najboljšo v njihovo korist, medtem ko imajo odrasli sami pravico izbrati alternativo, pa čeprav to pomeni lastno ogrožanje. V kodeksu etičnih načel v določbi 8. člena pod naslovom »spoštovanje odločitev posameznikov« piše: »Delavke in delavci v socialnem varstvu pomagajo uporabnikom, da z lastnimi močmi, s pomočjo drugih ljudi in institucij spoznajo svojo situacijo in iščejo rešitve težav. Uporabnik sam odloča o neposredni pomoči, o svojem življenju in bodočnosti. Pravica se lahko omeji le, ko bi uporabnik ogrožal sebe ali druge osebe« (Filipčič, 2002).

Ne glede na to pa ima socialno delo še vedno pomanjkljivo ponudbo pomoči na področju nasilja nad ženskami, nevladne organizacije pa s težavo razvijajo in dopolnjujejo svojo dejavnost, ker

je njihovo delovanje ogroženo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Ženske in druge nevladne organizacije v Sloveniji ponujajo različne možnosti pomoči (Kozmik Vodusek in Dobnikar, 1999).

Za pomoč žrtvam nasilja je pomembno, da se zavedamo, da (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2014):

- je za nasilje kriv in odgovoren le povzročitelj,
- za nasilje ni opravičila,
- nasilje ni konflikt ali nesoglasje med partnerjema,
- je nasilje odločitev povzročitelja,
- mora povzročitelj nasilja nadzorovati ravnanje,
- je nasilje družbeni problem,
- nasilje preprečujemo z ničelno toleranco do nasilja in z jasnim postavljanjem meja povzročitelju nasilja.

1.6.6 TVEGANJA OB ISKANJU POMOČI ALI POSKUSU ODHODA

Tveganja, povezana s fizičnim nasiljem in psihičnimi posledicami (Office for the Prevention of Domestic Violence, 2016 v Štirn in Minič, 2017):

- grožnje in nasilje se lahko stopnjujejo,
- povzročitelj nasilja lahko udejanji svoje grožnje s samomorom in se poškoduje,
- povzročitelj ne preneha z nadlegovanjem, zalezovanjem,
- fizične poškodbe in/ali smrt žrtve,
- posilstvo ali spolna zloraba žrtve.

Tveganja, povezana z otroki (Office for the Prevention of Domestic Violence, 2016 v Štirn in Minič, 2017):

- psihično, fizično in/ali spolno nasilje,
- povečano tveganje za otroke zaradi nenadzorovanih stikov,
- izguba otrok,
- negativen vpliv na otroka zaradi razpada družine,
- negativen vpliv na otroka kot posledica umora enega od staršev,
- stigmatizacija v primarnem okolju,

- medijsko soočanje in dodatna viktimizacija.

Tveganja, povezana s financami (Office for the Prevention of Domestic Violence, 2016 v Štirn in Minič, 2017):

- skrb glede sposobnosti plačevanja pravnih stroškov,
- znižan življenjski standard – izguba doma, lastnine,
- izguba prihodka ali službe.

Tveganja, povezana z odnosi z družino, prijatelji, skupnostjo (Office for the Prevention of Domestic Violence, 2016 v Štirn in Minič, 2017):

- strah pred negativnimi odzivi prijateljev, družinskih članov,
- prepričanje žrtve, da ji ne bodo verjeli, da je ne bodo jemali resno,
- obsojanje, da je slaba žena, mama,
- strah žrtve, da bo breme prijateljem, družini,
- strah, da bodo dejanja ljudi, ki želijo pomagati, samo poslabšala situacijo.

1.7 POMOČ POVZROČITELJEM NASILJA

Povzročitelj nasilja v družini je lahko kdorkoli. Delo s povzročitelji nasilja je zelo zahtevno, saj ti uporabljajo različne mehanizme minimaliziranja svojega prispevka pri nasilnem dejanju, dejanje velikokrat opravičujejo in prelagajo krivdo na druge osebe (Zver Makovec, 2016).

Programi za povzročitelje nasilja lahko razdelimo na dve skupini: na eni strani so programi, usmerjeni na obvladovanje jeze, na drugi strani pa so na voljo programi, ki so namenjeni povzročiteljem, ki zlorabljajo moč in nadzor. Cilji programov, ki obravnavajo povzročitelje nasilja, so usmerjeni v prekinitev oziroma končanje nasilja. Načela teh programov vključujejo razumevanje, kaj je temelj nasilja. Izhodišče je, da so povzročitelji sami odgovorni za dejanja. Programi so osredotočeni na preoblikovanje načinov obrambe, na prepoznanje, da zmotna prepričanja o vlogah moških in žensk v družbi vplivajo na pojav nasilja (Westmarland idr., 2010 v Zver Makovec, 2016).

Društvo za nenasilno komunikacijo je ena od tistih organizacij, ki dela tudi s povzročitelji nasilja. Načela, ki se pri tem delu nujno upoštevajo, so naslednja: za nasilje je vedno odgovoren povzročitelj nasilja, nasilje preprečujejo z ničelno toleranco do nasilja in nasilje je naučeno vedenje. Pri prvem načelu je pomembno, da se zavemo, da za nasilje nikoli ni kriv in odgovoren

nihče drug kot tisti, ki ga povzroča. Nasilno vedenje je izbira, zato ga ne moremo opravičiti s kakršnim koli ravnanjem žrtve. Za to lahko izbiro obstajajo dejavniki tveganja (brezposelnost, revščina, alkoholizem ...), kar pa ne pomeni, da je nasilje bolj sprejemljivo. Drugo načelo govori o tem, da nasilje preprečujemo z ničelno toleranco do nasilja. Mnogi z nasiljem prenehajo, ko dobijo sporočilo, da njihovo ravnanje ni dopustno in je tudi kaznivo. Pri preprečevanju nasilja je pomemben odziv okolice, ki pa je po navadi žal napačen. Tretjo načelo temelji na tem, da je to vedenje, ki je naučeno. Eno od bistvenih izhodišč programov za povzročitelje je, da je uporaba nasilja stvar izbire. Ko označimo nekoga za nasilnega, osebi odvzamemo možnost, da spremeni svojo komunikacijo z okoljem in se nauči nenasilnega vedenja. Ljudje, ki izvajajo nasilje, morajo spremeniti vedenje, ne osebnosti. Povzročitelj izvaja nasilje, kadar ima občutek, da je njegova moč ogrožena in jo s tem lahko dobi nazaj, jo zadrži. Za prenehanje uporabe nasilja je nujna osebna odločitev, spreminjanje prepričanj in učenje nenasilja (Aničič idr., 2017).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Za ta naslov raziskave sem se odločila, saj letos opravljam prakso v kriznem centru za žrtve nasilja v družini in me zanima, ali se je nasilje v času koronavirusa povečalo. Po pogovoru na praksi sem dobila informacije, da je pri njih bilo isto kot pred korono in da se statistika ni veliko spremenila, glede na informacije iz medijev pa je bilo nasilja veliko več.

Z raziskavo želim le potrditi svoje domneve, da je nasilja bilo več, saj se žrtve nasilja niso imele možnosti umakniti izven domačega okolja.

Menim, da bi rezultati moje raziskave lahko veliko pripomogli k boljšemu razumevanju nasilja nad ženskami in posledicami, ki jih ima nasilje na žrtev. V času koronavirusa mediji niso posvečali posebne pozornosti nasilju, dokler ni vse skupaj bilo pretirano, npr. uboji, umori. Na podlagi moje raziskave in raziskave drugih, ki so jih izvedli v času koronavirusa, menim, da bi lahko veliko stvari izboljšali na področju preventive in ozaveščanja.

2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

1. Kakšni so bili razlogi za nasilje v času koronavirusa?
2. Ali so razlogi bili drugačni kot pred pojavom koronavirusa?
3. Ali so ženske doživele več nasilja, ko so delale od doma in ko je bila obvezna karantena za vse?
4. Kakšne posledice so se pojavile pri žrtvah nasilja v času koronavirusa?
5. Kam so se ženske umaknile pred nasiljem, če je bilo prehudo?

2.2 HIPOTEZE

H1: Večina žensk je nasilje doživljala v starostni dobi 21–30 let.

H2: Ženske so v času dela od doma bolj pogosto doživljale nasilje.

H3: Ženske niso razmišljale o tem, da bi zapustile partnerja.

H4: Ženske so v večji meri posegale po psiholoških storitvah.

H5: Ženske niso za lajšanje težav/sprostitev posegale po psihoaktivnih substancah.

H6: Ženske so kot umik pred nasiljem izbrale varne hiše ali krizne centre.

2.3 OPERACIONALIZACIJA

H1: Trditev, da je večina žensk doživljala nasilje v starostni dobi 21–30 let, bo potrjena, če bo več kot polovica žensk na vprašanje, kdaj se je prvič pojavilo nasilje v njihovem življenju, odgovorila s (c) 21–30 let.

H2: Trditev, da so ženske v času dela od doma bolj pogosto doživljale nasilje, bo potrjena, če bo več kot polovica žensk na vprašanje, ali se je nasilje v času koronavirusa/karantene/dela od doma povečalo, odgovorila z (a) da.

H3: Trditev, da ženske niso razmišljale o tem, da bi zapustile partnerja, bo potrjena, če bo več kot polovica žensk na odgovor, ali so zapustile partnerja in njuno razmerje, ko je bilo ozračje napeto in se kasneje vrnilo, ker je obljubljal izboljšanje, odgovorile z (b) ne.

H4: Trditev, da so ženske v večji meri posegale po psiholoških storitvah, bo potrjena, če bo več kot polovica žensk na vprašanje, kakšne oblike pomoči so jim najbolj ustrezale, izbrala en odgovor ali več.

H5: Trditev, da ženske za lajšanje posledic niso posegale po psihoaktivnih substancah, bo potrjena, če več kot polovica žensk ne bo pri vprašanju, ali so se kot posledica nasilja pojavile kakšne telesne posledice, izbrala odgovora 4 – uporaba psihoaktivnih substanc.

H6: Trditev, da so ženske kot umik pred nasiljem izbrale varne hiše ali krizni center, bo potrjena, če bo več kot polovica žensk na vprašanje, kakšne oblike pomoči so jim najbolj ustrezale, izbrala odgovor (d) zatočišča (za umik pred nasiljem).

3. METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Moja raziskava je kvantitativna, saj sem zbirala številčne podatke (Mesec, 2009). Zbirala sem podatke o tem, koliko žensk je posegalo po psiholoških storitvah, koliko žensk je za varno namestitev izbralo varno hišo ali krizni center itd. Nekaj vprašanj je tudi odprtega tipa, ta vprašanja pa sem analizirala po tabelah in pogostosti odgovorov.

3.2 SPREMENLJIVKE

V tabeli 1 podajam prikaz spremenljivk, ki so bile uporabljene v anketnem vprašalniku.

Tabela 1: Spremenljivke

SPREMENLJIVKE	INDIKATOR	MODALITETE	RAVEN MERJENJA
Starost	V katero starostno skupino sodite?	a) 20–29 let b) 30–39 let c) 40–49 let d) 50–59 let e) 60–69 let f) nad 70 let	
Prvo dejanje nasilja v življenju	Kdaj se je prvič pojavilo nasilje v vašem življenju? (Koliko ste takrat bili stari?)	a) 0–10 let b) 11–20 let c) 21–30 let d) 31–40 let e) 41–50 let f) 51–60 let g) 61–70 let h) nad 70 let	
Razlog za nasilno dejanje	Kakšen je takrat bil razlog za nasilno dejanje (npr.: govoril mi je, da nisem	/	

	sposobna skrbeti za najine otroke, da sem lena, da mu ne skuham kosila/večerje, da mu ne operem oblačil, da gledam za drugimi moškimi, da ga varam ...)?		
Počutje ob prvem nasilnem dejanju	Kako ste se počutili ob prvem nasilnem dejanju?	a) Bila sem žalostna b) Bila sem jezna c) Bila sem presenečena d) Bila sem razočarana e) Zaradi napetosti v odnosu sem pričakovala f) Nič od naštetega g) Drugo: _____	
Zaupanje o prvem nasilnem dejanju	Ste komu povedali za nasilje?	a) Mami ali očetu b) Bratu ali sestri c) Prijatelju/ci d) Starim staršem e) Nobenemu f) Drugo: _____	
Storilec nasilja	Kdo je bil tisti, ki je prvič povzročil nasilje nad vami (npr.: mama, oče, brat/sestra, partner/ka ...)?	/	
Razmišljanje o samomoru	Ali ste bili kdaj tako obupani, da ste pomislili na samomor?	a) Da b) Ne	
Večanje nasilja v času koronavirusa	Se je nasilje v času koronavirusa/karantene/dela od doma povečalo?	a) Da b) Ne	

Razlogi za nasilje v času koronavirusa	Kakšni so bili razlogi za nasilje v času koronavirusa/dela od doma? So se razlikovali od razlogov pred korono (npr.: izguba službe, strah pred okužbo in njenimi posledicami, manj dohodka ...)?	/	
Pogostost nasilja	Kolikokrat se je nasilno dejanje ponovilo?	a) 1–2-krat b) 2–3-krat c) 3–4-krat d) 4–5-krat e) več kot 5-krat	
Vrsta nasilja	Kakšno vrsto nasilja ste doživljali (npr.: psihično nasilje – zmerjanje, žaljenje ...; fizično nasilje – klofutanje, brcanje ...; spolno nasilje – neželeno otipavanje, siljenje h gledanju pornografskih vsebin ...; ekonomsko nasilje – omejevanje pravic do zaposlitve, finančna odvisnost ...; zanemarjanje – preprečevanje jemanja zdravil, uporabe sanitarij ...)? (To je le nekaj primerov nasilja. Lahko jih navedete tudi več.)	/	
Posledice nasilja	So se kot posledica nasilja pojavile kakšne telesne posledice (fizične, psihične)	1 – kronične bolečine 2 – gastrointestinalne težave	

	(možnih je lahko več odgovorov)?	3 – kardiovaskularne bolezni 4 – uporaba psihoaktivnih substanc 5 – nosečnost, kot posledica spolnega nasilja 6 – kožne alergije 7 – anemija 8 – izguba samospoštovanja 9 – izguba samozavesti 10 – porušen občutek varnosti 11 – občutek ničvrednosti 12 – introvertiranost 13 – degradiranost 14 – neprivlačnost samemu sebi 15 – občutek sramu 16 – občutek krivde 17 – občutek nesposobnosti 18 – fizične poškodbe (modrice, rane ...) 19 – niso se pojavile nobene telesne posledice	
Iskanje pomoči v času koronavirusa	Ste v času korone poskusili poiskati pomoč pri kakšni od svetovalnic? Kateri (npr.: Društvo za nenasilno	/	

	komunikacijo, Društvo SOS ...)?		
Ustrezne oblike pomoči	Kakšne oblike pomoči so vam najbolj ustrezale (možnih je več odgovorov)?	a) Telefonsko svetovanje b) Individualno svetovanje c) Skupine za samopomoč d) Zatočišča (za umik pred nasiljem) e) Drugo: _____	
Oteženo iskanje pomoči zaradi koronavirusa	Je bilo zaradi koronavirusa/karantene/dela od doma oteženo iskanje pomoči (možnih je več odgovorov)?	a) Da, saj je bil partner neprestano doma. b) Da, saj nisem imela tistega občutka miru nekaj ur, ko je bil pred korono v službi. c) Da, saj je nadziral vsak moj korak. d) Da, nadziral je moj osebni telefon. e) Ne, tako ali tako je cele dneve popival v gostilni. f) Ne, tako mu ni mar zame. g) Drugo: _____	
Ostati doma ali oditi od doma	Kako vi doživljate situacijo odhoda od doma ali ostati doma? Ste bili kdaj v podobni situaciji? Kaj in kako ste takrat razmišljali,	/	

	da ste se odločili tako, kot ste se?		
Zapustitev partnerja	Ali ste zapustili partnerja in vajino razmerje, ko je bilo ozračje doma napeto in ste se kasneje vrnil, ker je obljubljal izboljšanje odnosa?	a) Da b) Ne c) Drugo: _____	
Terapevtske delavnice za povzročitelje	Se je partner udeležil kakšnih terapevtskih delavnic za povzročitelje nasilja, da bi dokazal, da se želi spremeniti?	a) Da b) Ne	
Pozornost države, zdravstvenega sistema na temo nasilja	Menite, da bi skupnost, država in zdravstveni sistem morali več pozornosti nameniti preventivi proti nasilju in ozaveščanju ljudi o tem?	a) Da, menim, da je vednost ljudi o nasilju in z njim povezanimi stvarmi še vedno skrita tema. b) Da, menim, da se tema o nasilju že dosti omenja, vendar bi lahko še bolj ozaveščali ljudi. c) Da, ker dokler ne bo dovolj ozaveščenih ljudi, ne bo spremembe na tem področju. d) Ne, skupnost, država in zdravstveni sistem dovolj ozaveščajo. e) Drugo: _____	

3.3 MERSKI INSTRUMENT

Merski instrument, ki sem ga izbrala, je anketni vprašalnik. Vprašalnik je razdeljen na posamezne sklope. En del je namenjen razlogom za nasilje, drugi del povečanemu obsegu nasilja v času karantene, tretji del pa je namenjen varnim namestitvam.

3.4 OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA – POPULACIJA, VZOREC

Populacijo predstavljajo vse ženske v letu 2021/2022, ki so starejše od 20 let in so doživljale nasilje v času koronavirusa. Ker pa respondentk ni bilo dovolj, sem se odločila za oblikovanje neslučajnostnega, priločnega vzorca, ker so na anketo odgovarjale tiste, ki so bile žrtve nasilja, skupina teh žensk pa mi je tudi bila najbolj dostopna. Povabilo za anketo sem poslala različnim društvom, ki se ukvarjajo z žrtvami nasilja, med njimi so: Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo SOS, Društvo življenje brez nasilja, Beli obroč Slovenije, Materinski dom Ljubljana, Varna hiša Gorenjska in Materinski dom Solkan in Šempeter ter ostali. Vsako od društev mi je poslalo 10 imen respondentk, ki sem jim poslala vprašalnik. 10 žensk je odgovorilo preko spletnih socialnih omrežij. Moj vzorec je štel 90 žensk, na anketo pa je odgovorilo 40 žensk, kar pomeni, da je osip vzorca 55,56 %.

Glede na podatke policije glede nasilja v času koronakrize je policija obravnavala 1346 kaznivih dejanj nasilja v družini, za katere je bila podana kazenska ovadba, kar predstavlja 12,9 % več kot leta 2019, ko je bilo 1233 primerov (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.).

3.5 NAČRT ZBIRANJA PODATKOV

Podatke sem zbirala preko e-ankete, saj bi lahko zaradi koronavirusa in z njim povezanih ukrepov bila prikrajšana za podatke, ker pa je to občutljiva tema, žrtve nasilja morda lažje odgovarjajo na anonimno anketo. Podatke sem zbirala 2–3 mesece. E-anketo sem pošljala različnim organizacijam, ki se zavzemajo za žrtve nasilja in jih prosila za posredovanje ankete žrtvam.

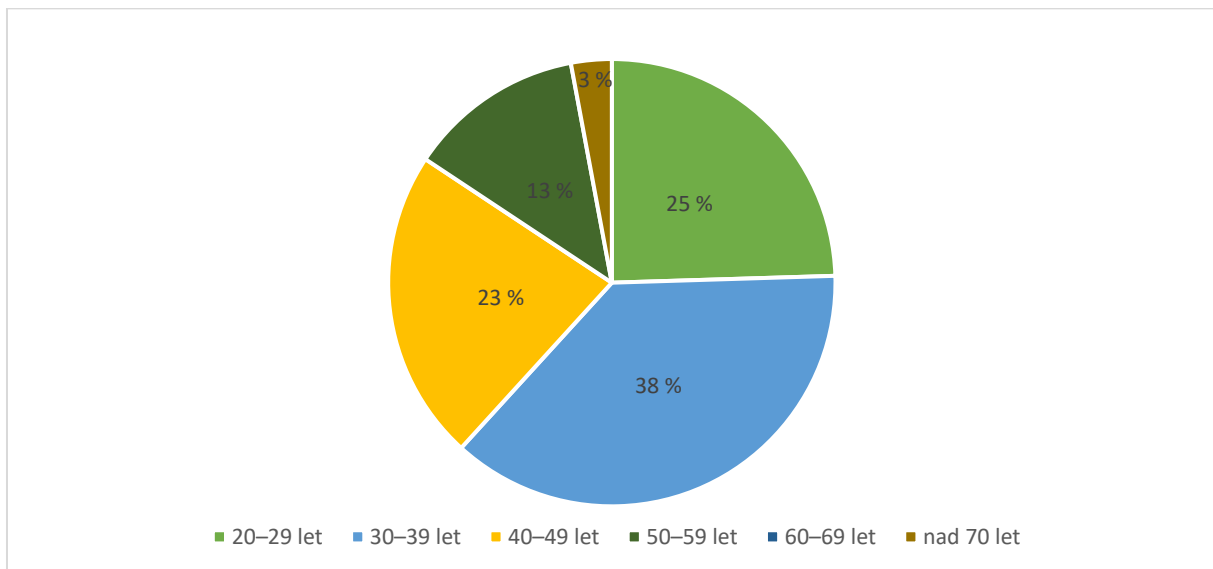
3.6 NAČRT OBDELAVE GRADIVA

Podatke sem po končanem pridobivanju obdelala s programoma Excel in Word ter jih tudi grafično prikazala. S programom Word sem podatke predstavila s pomočjo grafov, v Excelu pa sem vnašala te podatke v graf. Vprašanja, ki so odprtega tipa, sem obdelala v tabeli glede na ponavljajoč odgovor, torej kolikokrat so ženske opredelile iste odgovore. Tiste ankete, ki niso mogle biti obdelane zaradi neustreznosti, sem izločila iz raziskave.

4. REZULTATI

V nadaljevanju podajam prikaz rezultatov po posameznem vprašanju.

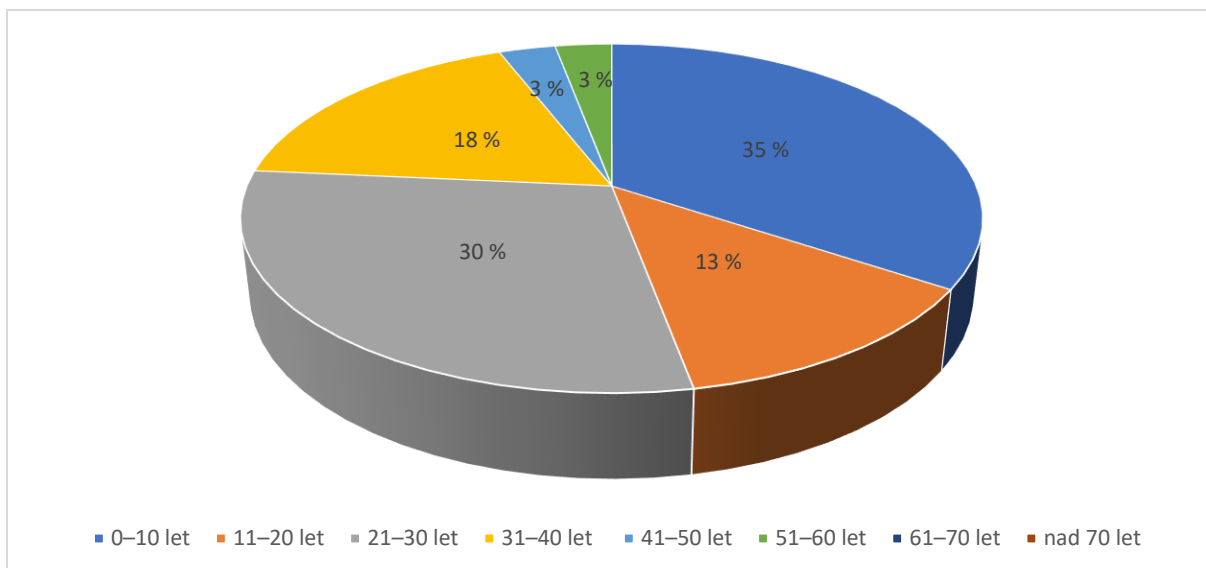
4.1 PREDSTAVITEV REZULTATOV PO VPRAŠANJIH

Graf 2: Starost

Od vseh žensk, ki so odgovorile na mojo anketo, jih je bilo največ (38 %) starih 30–39 let. Le nekaj odstotkov manj jih je bilo starih 20–29 let, to je 25 %. 23 % jih je bilo starih 40–49 let, najmanj jih je bilo starih 50–59 let, to je 13 %, ena oseba pa je bila stara nad 70 let (3 %).

Graf 3: Prvo dejanje nasilja v življenju

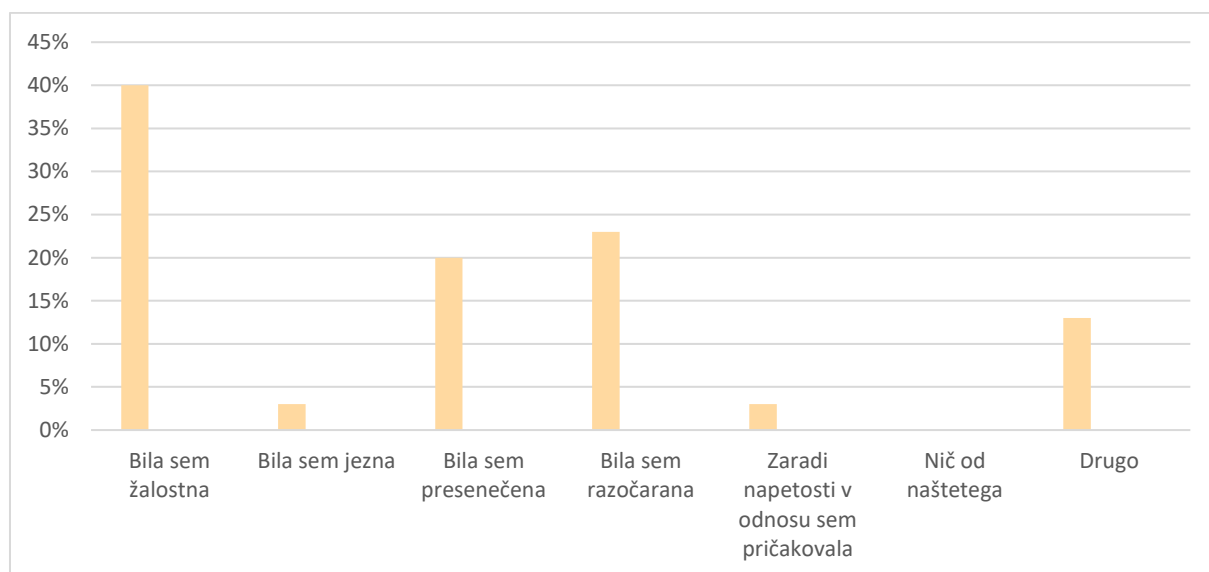
Največ žensk (35 %) je navedlo, da se je nasilje v njihovem življenju pojavilo prvič v starosti 0–10 let. 30 % jih je nasilje doživelo prvič v odrasli dobi v starosti 21–30 let, najmanj pa jih je nasilje doživelo v starosti 41–50 let in 51–60 let, in sicer 3 %.

Tabela 2: Razlog za nasilno dejanje

RAZLOG ZA NASILNO DEJANJE	POGOSTOST ODGOVORA
Da nisem dovolj dobra	7-krat
Da ga ne spoštujem	1-krat
Da se pogovarjam z drugimi, medtem ko sem z njim	4-krat
Ker hodim ven s prijateljicami	1-krat
Poniževanje za vse	2-krat
Majhni razlogi (pocukala sestro, ko sem ji delala frizuro, odgovarjala nazaj, opeknel se je in sem se smejala)	1-krat
Ker sem preveč občutljiva	1-krat
Da sem nesposobna skrbeti za otroke	4-krat
Da sem lena	5-krat
Da ne skuham kosila/večerje	5-krat

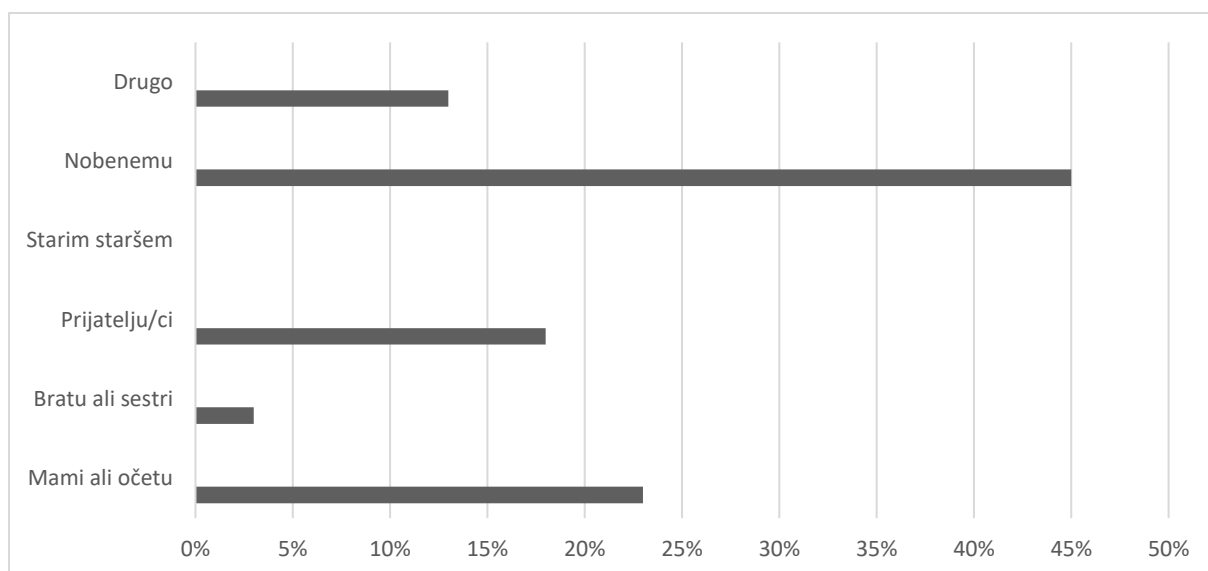
Da ne operem oblačil	5-krat
Spolni napad	1-krat
Ker sem se postavila zase	1-krat
Da varam	8-krat
Prepoved stika s sinom	1-krat
Prepoved druženja s prijateljicami	2-krat
Da zagovarjam otroke	1-krat
Alkohol	4-krat
Da mu »težim«	1-krat
Ljubosumje	2-krat
Da sem brez službe	1-krat
Da nimam dokončane faksa	1-krat
Nerešene travme	1-krat
Da sem nezadovoljna	1-krat
Nadzor	2-krat
Pasiven oče in partner	1-krat
Otrok v družini, kjer je oče izvajal nasilje nad mamo	2-krat
Da mu ne povem, kam grem	1-krat
Zalezovanje	1-krat
Ker nisem bila lastni otrok od očima	1-krat
Da nič ne znam	3-krat
Da ne skrbim za svoj izgled	2-krat
Droge	1-krat
Da sem neumna	1-krat
Če nekaj ni bilo, kot si je zamislil	1-krat
Da nič ne naredim doma	1-krat
Da sem otročja	1-krat
Da sem zaradi obrazne pareze kot pošast	1-krat
Da mu ni všeč kosilo (zakaj je vroče, zakaj je mrzlo)	1-krat
Vmešavanje v zakon	1-krat

V tabeli 2 so prikazani razlogi za nasilno dejanje, ki so jih žrtve nasilja opredelile, poleg pa je opredeljeno, kolikokrat se je določen razlog ponovil.

Graf 4: Počutje ob prvem nasilnem dejanju

Občutki, ki so jih ženske doživljale ob prvem nasilju, so bili večinoma žalost, in sicer je tako odgovorilo 40 % respondentk. Občutki presenečenja (20 %) in razočaranja so pri odstotkih bili podobni (23 %). Občutek jeze (3 %) in trditve, da je žrtev to zaradi napetosti v odnosu pričakovala (3 %) sta bili izenačeni. Pomembno je izpostaviti tudi trditve, ki so jih žrtve opisale pod odgovor drugo. Ti odgovori so bili: »želela sem izginiti iz sveta«, »prvič se ne spomnim, se je pa skozi leta nabralo veliko jeze, sovraštva, žalosti«, »žalostna, jok, tesnoba, panika«, »nisem vedela, kaj se dogaja, ker sem bila dojenček«, »strah me je bilo«.

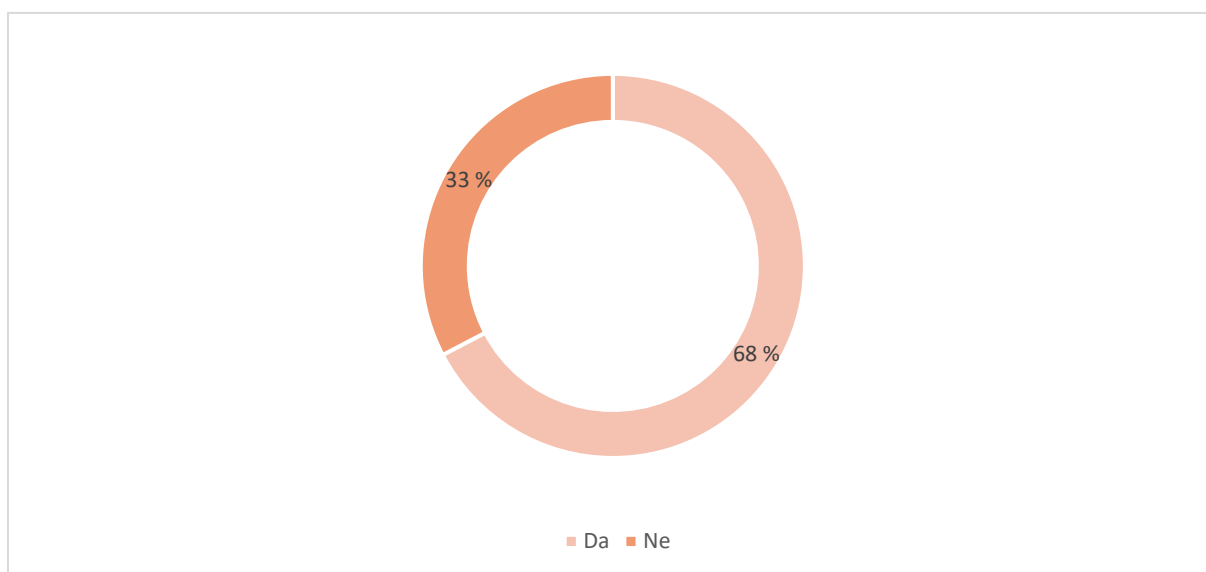
Graf 5: Zaupanje o prvem nasilnem dejanju

Kot sem tudi pričakovala, največ žensk ni nikomur zaupalo, da doživljajo nasilje, tj. 45 %. Nobena od žrtev nasilja se ni zaupala starim staršem. Nekaj žrtev je izbralo odgovor drugo in odgovori so bili: »tašča je sumila, psihiatrinja v pogovoru z menoj«, » ... a je rekla potrpi, saj drugi so še slabši, ko sem nasilje prijavila in je dobil prepoved približevanja, mu je prav ona »odprla vrata«, »učitelju«, »nisem vedela, da gre za nasilje, mislila sem, da je tako normalno«, »fantu«.

Tabela 3: Storilec nasilja

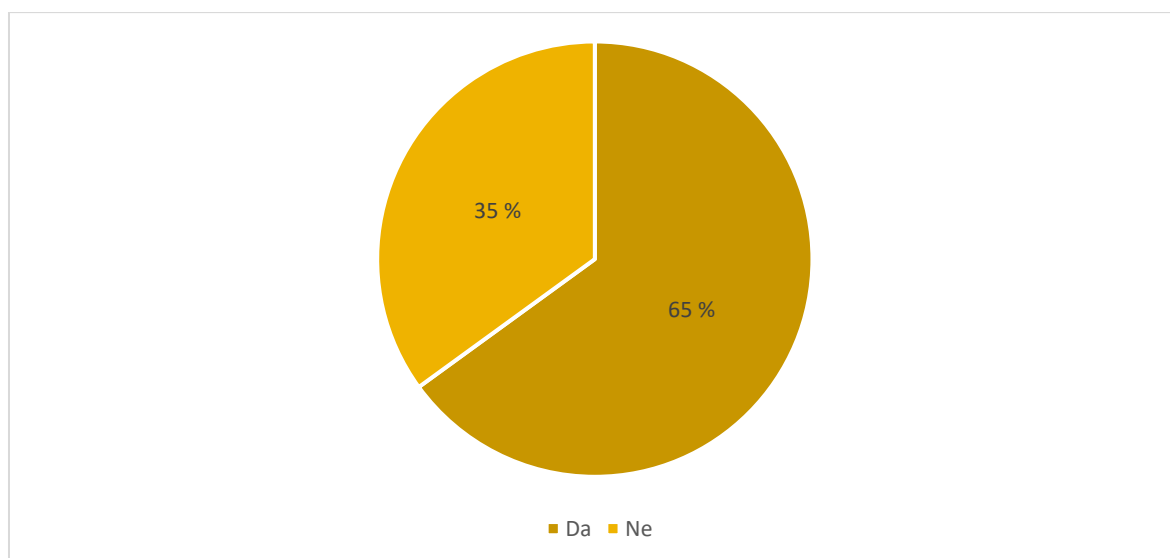
STORILEC NASILJA	POGOSTOST ODGOVORA
Oče	13-krat
Mama	4-krat
Mamin partner	1-krat
Partner	16-krat
Sosed	1-krat
Sestra	1-krat
Brat	1-krat
Tast in tašča	2-krat
Očim	1-krat
Partnerjeva družina	1-krat

Iz tabele 3 izhaja, da je bil največkrat storilec nasilja partner, s katerim je žrtev nasilja živila.

Graf 6: Razmišljanje o samomoru

Več kot polovica respondentk je navedla, da je razmišljala o samomoru, ko so doživljale nasilje (68 %). 33 % jih o samomoru ni razmišljalo.

Graf 7: Večanje nasilja v času koronavirusa

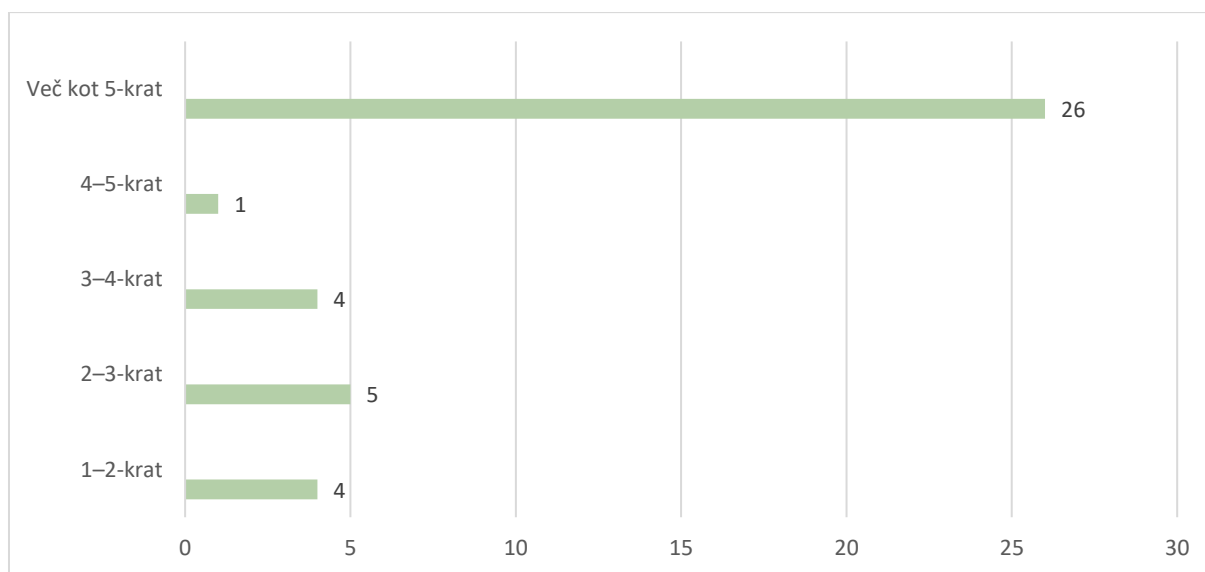
65 % anketiranih žensk se strinja s tem, da se je nasilje v času koronavirusa povečalo, 35 % pa jih meni, da je ostalo enako in se ni povečalo.

Tabela 4: Razlogi za nasilje v času koronavirusa

RAZLOGI ZA NASILJE V ČASU KORONAVIRUSA	POGOSTOST ODGOVORA
Preveč časa skupaj	3-krat
Več nadzora, več stvari ga je motilo	2-krat
Ne vem	2-krat
Ni več nasilja od 15. leta, ko se je odselil	1-krat
Ne	3-krat
Dolgčas	1-krat
Enaki kot pred korono	3-krat
Izguba službe starša	1-krat
Izolacija od vseh ljudi	2-krat
Grožnja s tožbo v primeru okužbe s korono	1-krat
Alkohol	1-krat
Manj dohodka	6-krat
Psihična, finančna odvisnost od njega	1-krat
Manipulacija	1-krat
Prenaporna služba	1-krat
Manj, ker ne živim v primarni hiši	1-krat
Več osebnih stikov	1-krat
Da nočem otrok	1-krat
Zmerjanje	1-krat
Več časa je bil doma	1-krat
Očim	1-krat
Ni več nasilja kot v otroštvu	1-krat
Močna potreba po spolnosti	1-krat
Razlogi v 3. vprašanju	2-krat
Izguba službe	3-krat
Nisem normalna, ker sem se cepila	1-krat
Premalo komunikacije	1-krat
Ob koronavirusu sem bila že v varni hiši	1-krat
Strah	1-krat
Negativna komunikacija	1-krat

Enkrat prijazen, drugač ne	1-krat
Konstantno psihično nasilje	1-krat
Nič od tega	1-krat

Iz tabele 4 je razvidno, da je »zmanjšanje dohodka« za nasilje v času koronavirusa tisti razlog, ki je najbolj izstopal. Drugi najpogostejši odgovor kot vzrok nasilja je, da sta žrtev in storilec bila preveč časa skupaj.

Graf 8: Pogostost nasilja

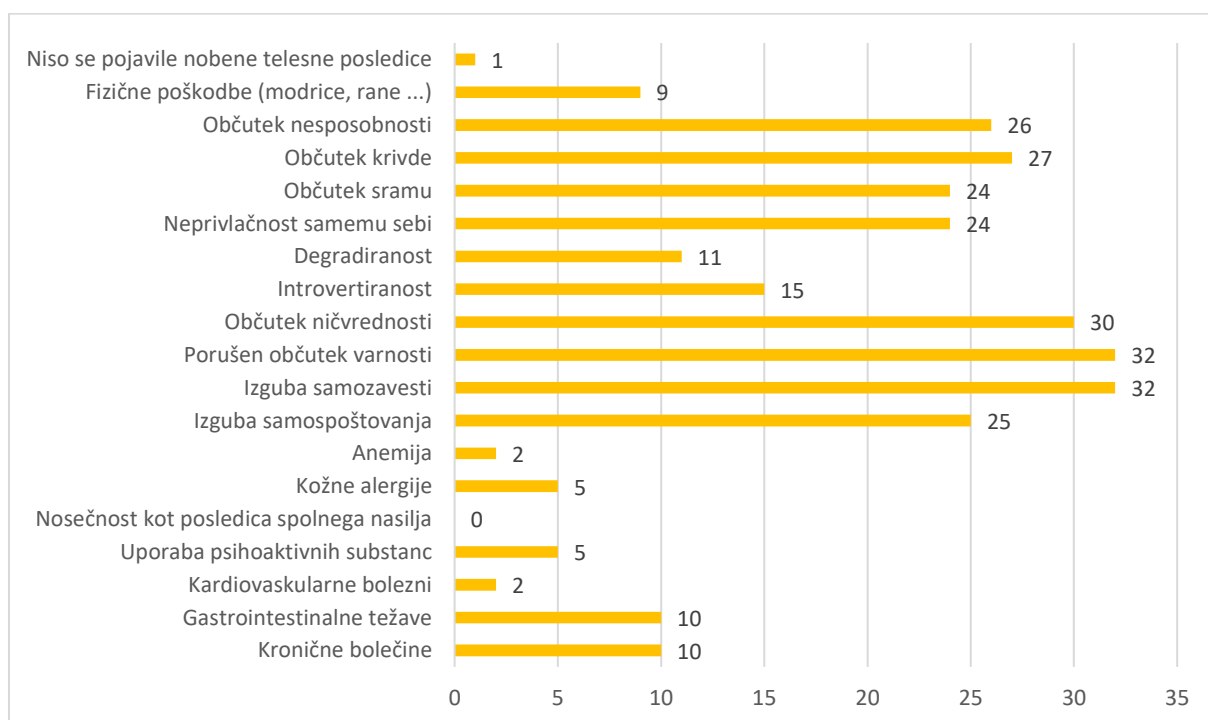
Od vseh žrtev jih je 26 označilo odgovor, da so doživele nasilje več kot 5-krat, medtem ko je ena žrtev označila, da je nasilje doživela 4–5-krat.

Tabela 5: Vrsta nasilja

VRSTA NASILJA	POGOSTOST ODGOVORA
Psihično nasilje	39-krat
Fizično nasilje	18-krat
Spolno nasilje	9-krat
Verbalno nasilje	1-krat
Ekonomsko nasilje	15-krat

Grožnje	2-krat
Pasivna agresija	1-krat
Zanemarjanje	2-krat
Poslušanje težko metalne glasbe »za nalašč«	1-krat
Zmerjanje	7-krat
Žalovanje	1-krat
Siljenje h gledanju pornografskih vsebin	1-krat
Zalezovanje	1-krat
Preprečevanje jemanja zdravil za otroka (rizična nosečnost)	1-krat

Iz tabele 5 je razvidno, da so največkrat ženske doživele psihično nasilje, kar pove, da je najpogostejša oblika psihično nasilje. Skoraj polovica manj pa jih je doživela fizično nasilje skupaj s psihičnim nasiljem ali brez.

Graf 9: Posledice nasilja

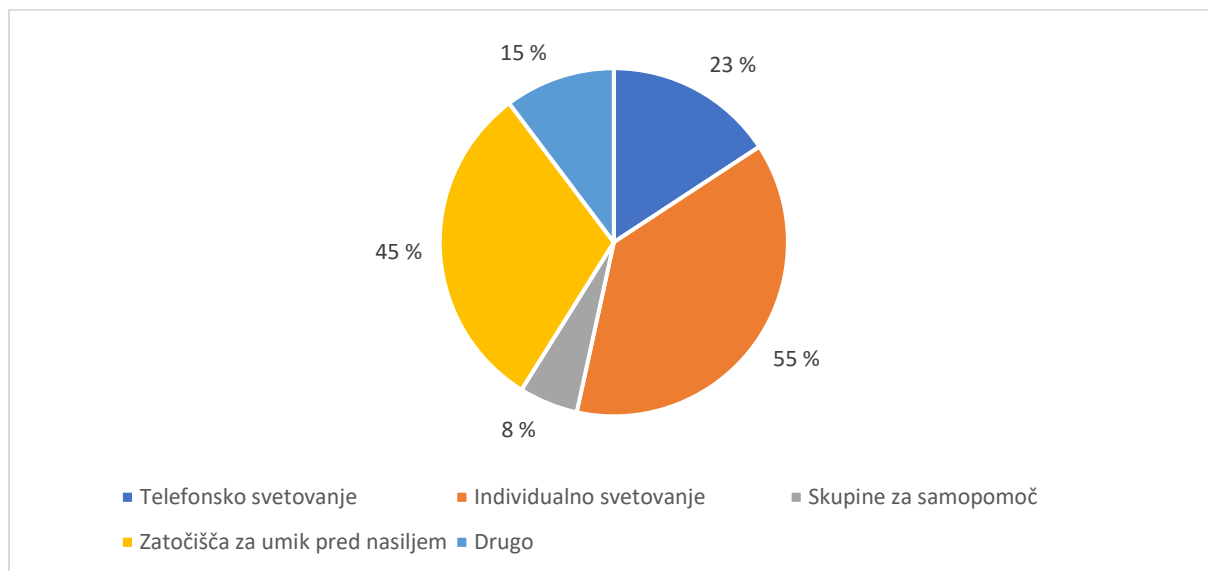

Glede na število izbranih odgovorov sem prišla do ugotovitve, da so uporabnice imele več posledic nasilja hkrati. Največ jih je doživelo občutek porušene varnosti in izgubo samozavesti. Niti ena pa ni doživela nosečnosti kot posledico nasilja.

Tabela 6: Iskanje pomoči v času koronavirusa

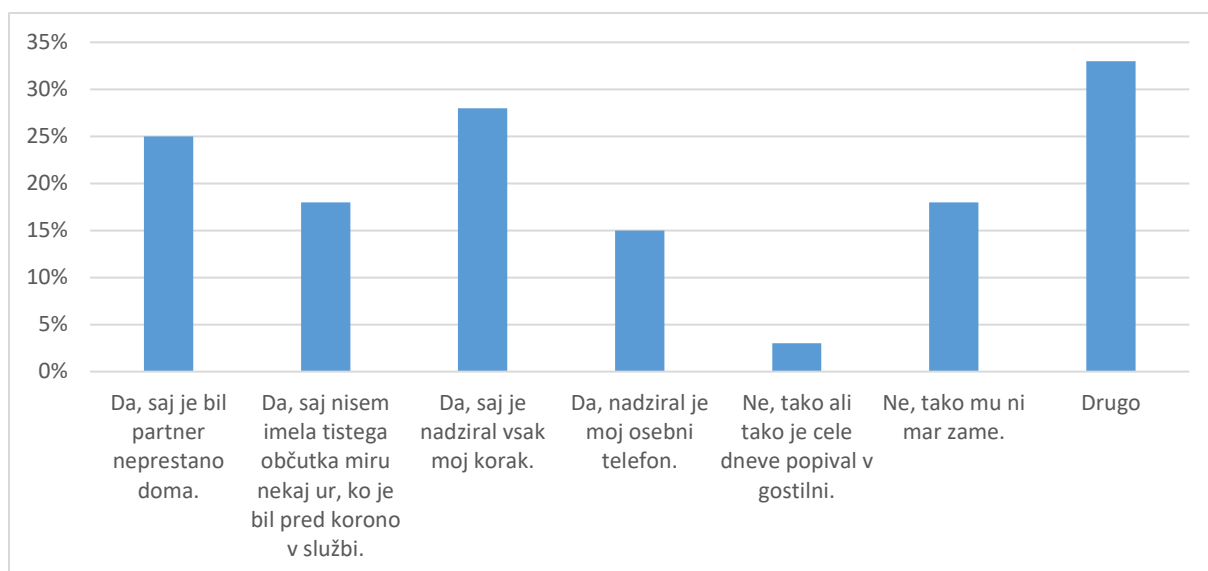
ISKANJE POMOČI V ČASU KORONAVIRUSA	POGOSTOST ODGOVORA
Ne	10-krat
Društvo za nenasilno komunikacijo	8-krat
Društvo SOS	5-krat
Ženska svetovalnica	1-krat
Pomoč v šoli pri svetovalni delavki	2-krat
Center za socialno delo	5-krat
Psihoterapija	1-krat
Krizni center	3-krat
Varna hiša	2-krat
Privat coachinja	1-krat
Študijsko raziskovalni center za družino	1-krat
Združenje za moč	1-krat
DrogArt	1-krat
Svetovalnica za žrtve nasilja in zlorab Maribor	1-krat
Prijatelji	1-krat
Ne, nisem slišala, da to obstaja v devetdesetih	1-krat
Društvo za žrtve nasilja	1-krat
Nisem potrebovala, pomoč sem iskala šele po umiku	1-krat
Zveza prijateljev mladine Ljubljana	1-krat
Da	1-krat
Društvo življenje brez nasilja	1-krat

Iz tabele 6 izhaja, da se največje število žensk ni odločilo za iskanje pomoči v času koronavirusa, razlogi, zakaj si niso poiskale pomoči, niso bili navedeni. Osem jih je odgovorilo, da so si pomoč poiskale pri Društvu za nenasilno komunikacijo, le nekaj manj pa je pomoč poiskalo pri Društvu SOS ter Centru za socialno delo.

Graf 10: Ustrezne oblike pomoči

Več kot polovica žensk se je odločila za individualno svetovanje kot obliko pomoči (55 %). 45 % jih je kot pomoč pred nasiljem izbralo umik v zatočišče (Varna hiša, krizni center ...). Le 8 % žensk se je za pomoč odločilo v obliki skupin za samopomoč. 15 % jih je na vprašanje odgovorilo z odgovorom drugo, ki jih navajam: »Nisem iskala pomoči«, »Šla sem živeti k babici za eno leto, nato se je očim odselil«, »Nič od naštetega«, »Spremstvo«, »Varna hiša«, »Sedaj, ko razmišljam, bi mi najbolj ustrezalo individualno svetovanje«.

Graf 11: Oteženo iskanje pomoči zaradi koronavirusa

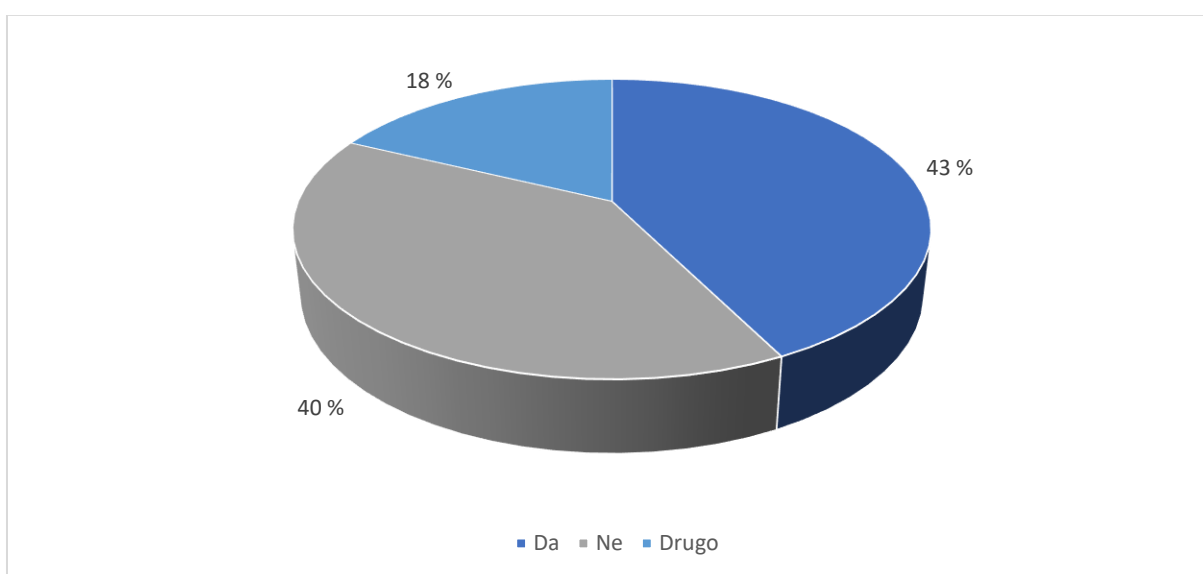
Največ žensk se je na vprašanje o oteženem iskanju pomoči v času koronavirusa odločilo za odgovor »Da, saj je nadziral vsak moj korak« (28 %). Drugi najpogostejši odgovor je bil »Da, saj je bil partner neprestano doma«, in sicer je tako odgovorilo 25 % vseh anketiranih žensk. Veliko respondentk (33 %) pa je izbralo odgovor drugo, kjer so navedle svoje trditve, in sicer: »Ne«, »Ja, zaradi korona ukrepov, ker nikamor ne smeš iti«, »Rešitve sem dobila prek medijev«, »Pomoč sem poiskala, ko sem se odselila«, »Med korono sem bila v službi«, »Je pa seveda bilo tudi vse skupaj, odnosi še dosti bolj napeti, ker sta se od doma šolali tudi najini najstnici«, »Moj trenutni partner ni storilec nasilja«, »Ni bilo več nasilja, živim za sebe«, »Nisem iskala pomoči«, »S partnerjem imava zdrav odnos« in »Popolnoma me je imel pod kontrolo«.

Tabela 7: Ostati doma ali oditi od doma

OSTATI DOMA ALI ODITI OD DOMA	POGOSTOST ODGOVORA
Ne razumem vprašanja	2-krat
Boj za življenje	1-krat
Umik od situacije, kjer je nasilje	2-krat
Želja po umiku, vendar zaradi financ nemogoče	1-krat
Ne	1-krat
Ostajam doma zaradi otroka, strahu pred izživljanjem nad otrokom	1-krat
Razmišljanje o odhodu	1-krat
Odhod	8-krat
Ni možnosti za umik	2-krat
Živeli skupaj tudi v času nasilja, žrtev le ovadila storilca nasilja na sodišču	1-krat
Če bi vedela, kaj žrtev čaka, bi se drugače odločila	1-krat
Nezmožnost živeti tako	1-krat
Odhod z otrokom k biološkim staršem	1-krat
Odhod od doma pri 15. letih, prej zaradi strahu ni bilo mogoče	1-krat
Služba kot umik od doma	1-krat
Razhajanje s partnerjem	1-krat
Strah zaradi odhoda, ampak želja po prekinitvi odnosa	1-krat
Pomisleki o financah, zasledovanju	1-krat
Strah, da sama ne bi zmogla, bolje ostati zaradi otroka	1-krat
Če je možnost za umik, je treba oditi	1-krat
Napetost ob odhodu, občutek osamljenosti, utesnjenosti	1-krat
Ne vem	1-krat
Pomislek o odhodu zaradi otroka	3-krat

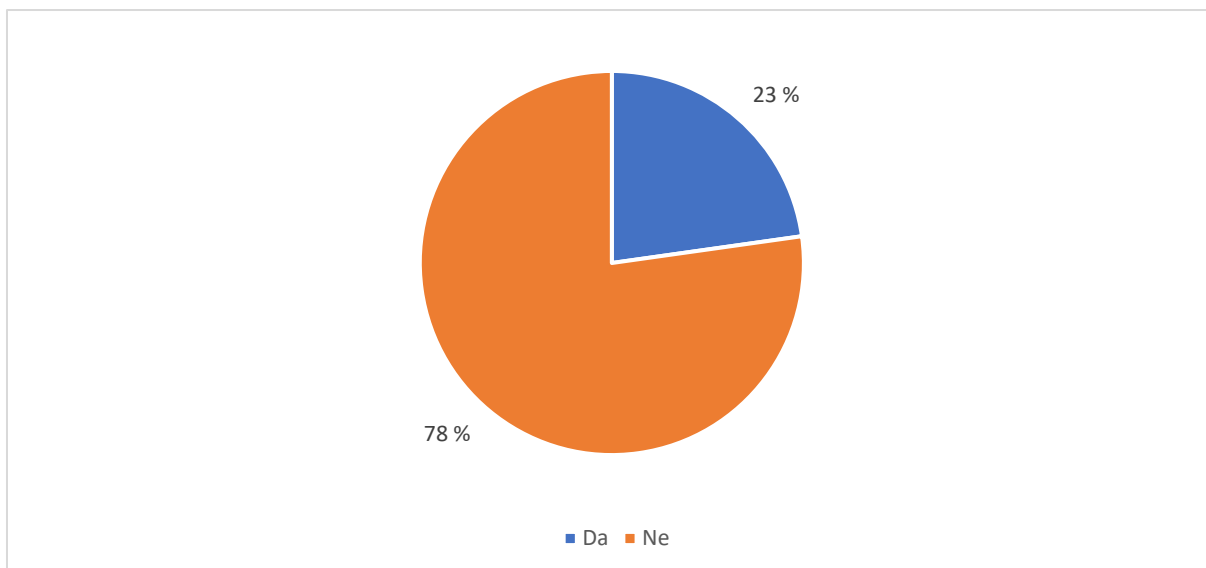
Razmerje s partnerjem sedaj po nasilju ne pomeni veliko	1-krat
Odlaganje odhoda od doma zaradi službe, ne vrnitve domov	1-krat
Nevednost kam iti	2-krat
Večja sproščenost	1-krat

Iz tabele 7 je razvidno, da se je največ žrtev (8) odločilo, da zapusti dom zaradi nasilja in nasilnega partnerja.

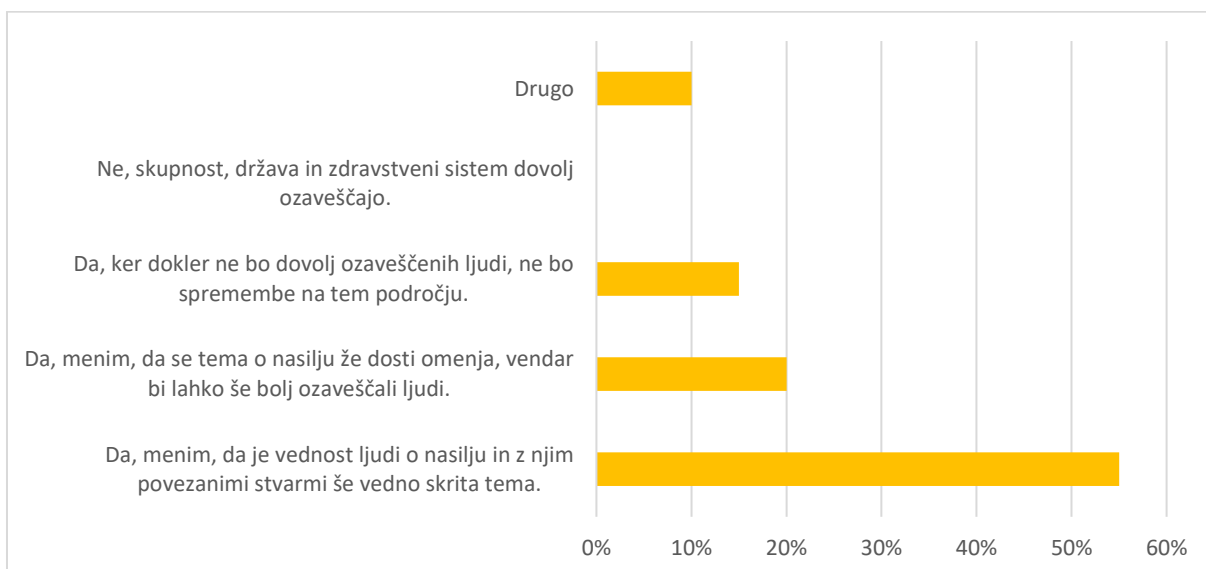
Graf 12: Zapustitev partnerja

Skoraj polovica žrtev se je odločila, da zapusti svojega partnerja zaradi nasilja (43 %). 40 % se jih je odločilo, da ne bodo zapustile partnerja, 18 % pa je podalo drugačne odgovore na vprašanje, in sicer: »Sem ga zapustila, a je zmanipuliral, da sem se vrnila«, »Sem v fazi ločitve po 20 letih zakona, pa tudi v fazi iskanja primerne dela, zaposlitve. Zelo si želim delovati na področju nasilja nad ženskami, verjamem, da lahko na osnovi lastnih izkušenj pripomorem k boljšemu jutri za sebe, nas in generacij za mano«, »Velikokrat sva bila tik pred razhodom«, »Ne želim odgovoriti«, »Zaenkrat se ne bom vrnila, razen če ostane nepokreten v domu« in »Zapustila sem starše, nikoli se nisem vrnila, čeprav so bili pritiski«.

Graf 13: Terapevtske delavnice za povzročitelje

78 % anketiranih žensk je izbralo odgovor »Ne«, torej da se partner ni udeležil nobenih terapevtskih delavnic za povzročitelje nasilja, ostalih 23 % pa je potrdilo, da so se partnerji odločili za terapevtske delavnice.

Graf 14: Pozornost države, zdravstvenega sistema na temo nasilja

Več kot polovica anketiranih žensk (55 %) meni, da je nasilje še vedno skrita tema. 20 % jih je mnenja, da se tema o nasilju že dosti omenja, vendar bi lahko še bolj ozaveščali ljudi. 15 % žensk pa meni, da dokler ne bo dovolj ozaveščenih ljudi, ne bo spremembe na tem področju.

10 % jih je izbralo še odgovor drugo: »Da lahko večkrat objavljajo v medijih in v šolah«, »Je v zadnjih 30-tih letih malo bolje, a v praksi dosti premalo«, »Pomembno se mi zdi, da se več govori o vsem nasilju, sploh pa nad otroki in spolnem nasilju« in »Potrebno bi bilo strožje obravnavati nasilneže in jih kaznovati na drug način (primer: Opravljati bi morali kakšna dela med ljudmi)«.

4.2 PREVERJANJE HIPOTEZ

- Hipoteza H1 se je glasila: »Večina žensk je nasilje doživljala v starostni dobi 21–30 let.« Hipotezo ovržem, saj je večina žensk (35 %) nasilje doživljala v starosti od 0–10 let.
- Hipoteza H2 se je glasila: »Ženske so v času dela od doma bolj pogosto doživljale nasilje.« Hipotezo potrdim, saj je 65 % žensk odgovorilo z odgovorom (a) Da.
- Hipoteza H3 se je glasila: »Ženske niso razmišljale o tem, da bi zapustile partnerja.« Hipotezo ovržem. 43 % žensk se je odločilo zapustiti svojega partnerja, ko je bil nasilen.
- Hipoteza H4 se je glasila: »Ženske so v večji meri posegale po psiholoških storitvah.« Hipotezo potrdim, saj je več kot polovica žensk izbrala en odgovor ali več.
- Hipoteza H5 se je glasila: »Ženske niso za lajšanje težav/sprostitev posegale po psihoaktivnih substancah.« Hipotezo potrdim, saj več kot polovica žensk ni izbrala odgovora 4 – uporaba psihoaktivnih substanc (frekvenca tega odgovora je 5, kar pomeni 13 %).
- Hipoteza H6 se je glasila: »Ženske so kot umik pred nasiljem izbrale varne hiše ali krizne centre.« Hipotezo ovržem, saj je manj kot polovica (45 %) žensk izbrala odgovor (d) zatočišča (za umik pred nasiljem).

5. RAZPRAVA

Po podatkih raziskave, ki so jo izvedle Leskošek, Antić Gaber, Selišnik, Filipčič, Urek, Matko, Zaviršek, Sedmak in Kralj (2013), je dokazano, da je vsaka druga ženska (56,6 %) od dopolnjenega 15. leta starosti doživela eno od oblik nasilja. Najpogosteje so doživljale psihično nasilje (49,3 %), nato fizično (23 %) in premoženjsko nasilje (14,1 %), omejevanje gibanja (13,9 %) in spolno nasilje (6,5 %). Vsaka druga ženska je doživela tudi nasilje v zadnjih 12 mesecih, največkrat psihično nasilje. Če primerjam podatke s svojo raziskavo, ugotavljam, da je tudi v moji raziskavi največ žensk doživljalo psihično nasilje. Ta odgovor so ženske izbrale 34-krat, kar pomeni, da so skoraj vse ženske doživljale psihično nasilje.

Raziskava, ki jo je izvedel European Parliament (2022), je na podlagi rezultatov pokazala, da tri ženske od štirih (77 %) v Evropi menijo, da je pandemija COVIDA-19 prispevala k povišanju fizičnega in psihičnega nasilja nad ženskami. Tudi v moji raziskavi je več kot polovica žensk (65 %) mnenja, da se je nasilje v času koronavirusa povečalo.

Od začetka pandemije je večina žensk pogrešala svoje prijatelje in družino (44 %), počutile so se anksiozno in pod stresom (37 %) ter bile zaskrbljene glede svoje prihodnosti (33 %) (European Parliament, 2022). Podatki v moji raziskavi so bili podobni, saj je večina žensk doživela veliko psiholoških posledic, ki so se med seboj prepletale, kot so izguba samozavesti, izguba samospoštovanja itd.

Raziskava, ki jo je izvedla European Union Agency for fundamental rights (2014), navaja, da se je 43 % žensk srečalo z eno od oblik psihološkega nasilja sedanjega ali prejšnjega partnerja. 25 % žensk navaja, da jih je partner podcenjeval ali poniževal, 14 % žensk je partner grozil, da jih bo poškodoval fizično, 5 % žensk pa je partner prepovedal zapustiti hišo. Podatki v moji raziskavi glede psihološkega nasilja so podobni. Naj omenim, da so ženske med vsemi oblikami nasilja 39-krat omenile ravno psihološko nasilje, kar pomeni, da so skoraj vse ženske doživele psihološko nasilje poleg drugih oblik nasilja. Odgovori, ki so jih respondentke navedle, so bili: »da sem neumna«, »da nič ne znam«, »da sem lena«, »da nisem dovolj dobra« itd. Psihološko nasilje je po mojem mnenju najbolj pogosto ravno iz tega razloga, da je tudi »očem najbolj skrito«. Ženske ne kažejo nobenih znakov fizičnega nasilja in zato je tudi nasilje skrito. Veliko žensk tudi misli, da če ji moški reče, da je lena, nesposobna, je to pač pripomba, ki bi jo morala spremeniti in niti ne razmišljajo o tem, da bi to lahko bilo psihološko nasilje.

Matko in Horvat v svoji literaturi opisujeta, da »[p]o slovenski nacionalni raziskavi je vsaka druga ženska (56,6 %) od dopolnjenega 15. leta starosti doživela eno od oblik nasilja« (Matko in Horvat, 2016). V moji raziskavi je največji odstotek žensk (35 %) navedlo, da so nasilje prvič doživele v starosti 0–10 let. Takšen odstotek pripisujem temu, da otroci velikokrat ne vedo niti, da kakršnokoli nasilje, ki ga doživljajo, dejansko nasilje sploh je. Otroci nimajo znanja o tem, kaj je nasilje, kakšne oblike nasilja poznamo in zato menijo, da je to normalno, da je to del življenja, kar lahko v odraščanju vpliva na otroka. Prav tako je otrok do 10. leta najbolj ranljiv, saj se še ne more postaviti sam zase in želi ugoditi staršem.

Različni avtorji navajajo različne odstotke glede moških, ki so storilci nasilja. Matko in Horvat (2016) v svoji literaturi pišeta o tem, da »[z]godovinska dejstva, raziskave, izkušnje vladnih in nevladnih organizacij kažejo, da so nasilju v družini mnogo pogostejše izpostavljene ženske. Različne mednarodne raziskave kažejo, da je v od 90 do 97 odstotkih primerov nasilja v družini povzročitelj nasilja moški, žrtev pa ženska (v več kot 90 odstotkih)« (Matko in Horvat, 2016). Medtem ko so v raziskavi, ki so jo izvedle Leskošek, Urek in Zaviršek podatki, da so »povzročitelji nasilja v 90,8 % moški. Večinoma so bolje izobraženi, saj jih je največ končalo srednjo šolo, skoraj v enakem odstotku pa se razvrstijo v nižjo ali višjo izobrazbo od srednje. Nasilni postajajo že zgodaj, saj je najmlajši star 14 let in so nasilni tudi v pozni starosti, saj ima najstarejši 84 let. Največkrat so zaposleni za polni delovni čas, redkeje za nedoločen čas – tako je zaposlenih 16,9 %. Le 1,4 % je brezposelnih« (Leskošek, Urek in Zaviršek, 2021, str. 8). Če primerjam te podatke z mojimi, vidim, da so ženske v moji raziskavi odgovorile, da je povzročitelj nasilja bil oče (13-krat) ali partner (16-krat), kar je v primerjavi z ostalimi odgovori velika večina.

6. SKLEPI

RAZLOGI ZA NASILJE V ČASU KORONAVIRUSA

Presenetila me je pogostost odgovorov glede razlogov za nasilje v času koronavirusa. Največje število odgovorov je dosegel razlog manj dohodka (6-krat), kar me ne preseneča, saj je v tistem času veliko ljudi izgubilo zaposlitev in so imeli manj možnosti za preživetje, sploh pa, če je bil storilec edini, ki je delal, in je lahko svoje frustracije prenašal na žrtev. Tisti, ki so bili doma skupaj z žrtvijo, pa so lahko nasilje nad njo izvajali ves čas, kar je bilo še bolj izrazito, saj ni bilo osebne svobode, to pa je bil tudi razlog, da je žrtev ves čas doma. Storilec je lahko tudi izoliral žrtev od njenih sorodnikov ali prijateljev (2-krat). Razlogi so se razlikovali pred in po času koronavirusa. Pred epidemijo so bili razlogi, da ženska ni dovolj dobra, da ne skuha kosila/večerje itd.

POVEČANJE NASILJA V ČASU KORONAVIRUSA

V moji raziskavi se 65 % anketiranih žensk strinja, da se je nasilje v času koronavirusa povečalo, 35 % pa jih meni, da ne. Pri tem se lahko oprem na literaturo, ki navaja, da se je število prijav kaznivega dejanja *Nasilje v družini* v obdobju 12. 3. – 12. 6. 2020 povečalo za 8,68 %. Natančnejša analiza števila prijav v opazovanem obdobju pokaže, da je bilo največ prijav v prvem mesecu obdobja v letu 2020, to je od 12. 3. do 12. 4. 2020, ki so ga sicer zaznamovali ukrepi za preprečevanje epidemije (zaprtje šol in ustavitve javnega prevoza 16. 3. 2020, karantena od 20. 3. 2020, prepoved gibanja zunaj občine stalnega ali začasnega prebivališča od 30. 3. 2020) (Filipčič, Drobnyak, Plesničar in Bertok, 2021). To je mogoče pojasniti z nezmožnostjo žrtev, da si poiščejo pomoč, bodisi zaradi ustavitve prometa bodisi zaradi prepovedi gibanja zunaj občine. Žrtve so bile prisiljene ostati doma s storilci. Trditev lahko povežem tudi z vprašanjem o oteženem iskanju pomoči v času koronavirusa, saj je 28 % žensk odgovorilo, da so težje poiskale pomoč, saj so partnerji nadzirali vsak njihov korak, 25 % pa jih je navedlo, da je bil partner neprestano doma.

POSLEDICE NASILJA PRI ŽRTVAH NASILJA V ČASU KORONAVIRUSA

Presenetil me je odgovor, da se niti ena ženska ni odločila za odgovor »niso se pojavile nobene telesne posledice«, kar pomeni, da je nasilje pustilo na vsaki od njih eno od posledic, ki so bile

naštete. Največ žensk je doživelo porušen občutek varnosti (32) in izgubo samozavesti (32). 27 se jih je odločilo za odgovor občutek krivde, 25 pa jih je pri nasilju izgubilo samospoštovanje in doživelo občutek nesposobnosti. To so bili odgovori, ki so bili najpogostejši, ostali so navedeni zgoraj. Če odgovore primerjam z raziskavo, ki so jo izvedle Leskošek, Antić Gaber, Selišnik, Filipčič, Urek, Matko, Zaviršek, Sedmak in Kralj (2013), vidim, da se moji podatki o posledicah nasilja ujemajo s podatki v raziskavi. 92 % žensk je v občutilo znake slabega zdravja. Najpogosteje sta bila označena odgovora utrujenost (66,6 %) in stres (58,6 %). Ženske navajajo tudi, da so doživljale glavobol (54,8 %), tesnobo (42,2 %), prebavne motnje (41,9 %), nespečnost (40,4 %), slabo koncentracijo (40,4 %), strah (35,5 %), depresivnost in brezvoljnost (31,5 %) ter stalno bolečino v predelu telesa (29,7 %).

UMIK PRED NASILJEM

Ko je ženskam bilo prehud, so uporabljale različne tehnike pomoči, nekatere so se celo umaknile od doma. 45 % žensk je izbralo odgovor zatočišča (za umik pred nasiljem), 55 % jih je izbralo individualno svetovanje, 23 % se jih je odločilo za telefonsko svetovanje, 8 % jih je obiskovalo skupine za samopomoč in 15 % jih je izbralo odgovor drugo. Presenetil me je odstotek (55 %) individualnega svetovanja, saj zaradi prisotnosti partnerja ženske niso imele veliko svobode, zato se mi zdi zanimivo, kakšni razlogi so bili prisotni, da so ženske lahko odšle na svetovanje in ali so jim to mogoče tudi povedale. Predvidevala sem, da se bo največji delež žensk odločil za zatočišča, saj je to najboljša možnost za umik v težki situaciji, vendar še vedno mislim, da veliko žensk ne želi bivati v varni hiši ali kakšni drugi ustanovi pomoči, saj ima tema nasilja še vedno slabšalni prizvok in jih je strah, kako bodo to sprejeli sorodniki in ljudje v okolici. Zato večina žensk še vedno raje ostane doma in upa na izboljšanje situacije.

7. PREDLOGI

- Pomembno je o nasilju obveščati že otroke v osnovnih šolah, saj lahko pri njih dosežemo največji učinek. Sama se ne spomnim, da bi bila v osnovni šoli deležna kakšnega predavanja ali delavnic na temo nasilja. Vedno se je zdelo to kot »skrita« tema, ne glede na to, da je včasih prišlo do preteпов med sošolci. Čeprav so to bili nedolžni pretepi, kjer nobeden ni imel posledic (fizičnih), pa so vseeno lahko škodljivi na psihološkem področju. Takšni otroci, ki se v osnovnih ali srednjih šolah pretepajo, imajo tudi doma verjetno podobno okolje in konfliktov ne znajo rešiti drugače, zato bi bilo pomembno že od osnovne šole dalje ozaveščati tako dekleta kot fante o nasilju nad ženskami in moškimi. Večina nas je bila deležna spolne vzgoje v osnovni šoli, zato bi podobno lahko storili tudi glede nasilja in bi ozaveščali preko predavanj ali morebitnih delavnic.
- Prav tako bi moral biti 25. november, ko je dan boja proti nasilju nad ženskami, eden od pomembnejših praznikov, kjer bi se vse odvijalo v okviru preventive proti nasilju, kot se dogajajo različne ekološke delavnice v okviru dneva Zemlje. Lahko bi se izvajale delavnice za odrasle ženske in moške, tudi za tiste, ki niso žrtve ali storilci nasilja, saj bi pridobili pomembne informacije o nasilju.
- Tisti otroci, ki doma že doživljajo nasilje, bi morali biti deležni psihološke podpore, da bi travme, ki nastanejo v otroštvu kot posledica nasilja, bile premagane in bi v odrasli dobi imeli manj možnosti, da postanejo tudi sami storilci nasilja zaradi travm ali da izberejo nasilnega partnerja, ker jim je to priučen vzorec.

8. LITERATURA

Aničič, K., Hrovat Svetičič, T., Hrovat, T., Lapajne, G., Mešič, G. & Miklavčič, R. (2017). *Delo s povzročitelji nasilja: strokovne smernice in predstavitev dela*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo. Pridobljeno 10. 1. 2022 s

<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-205B5B8P/7d090b23-86e2-4968-8a55-e1e26dee59e4/PDF>

Breaking Through – Women Surviving Male Violence. (1989). Bristol: Women's Aid Federation England Ltd

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N. & Možina, M. (2015). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

DeKeseredy Walter, S. (1959). *Violence against women: myths, facts, controversies*. Toronto: University of Toronto Press.

Dobnikar, M., ur. (1997). *Priročnik za usposabljanje prostovoljk (interna publikacija)*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja. (2014). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Društvo za nenasilno komunikacijo. (2014). *Nasilje nad ženskami – prav(n)e poti v varno življenje žensk in otrok*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.a). *Nasilje in epidemija Covid-19*. Pridobljeno 6. 12. 2021 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/nasilje-in-covid-19.html>

Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.b). *Kaj je nasilje?*. Pridobljeno 6. 12. 2021 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/kaj-je-nasilje.html>

Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.). *Statistika o nasilju*. Pridobljeno 14. 3. 2022 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/statistika-o-nasilju.html>

European Parliament. (2022). *New Eurobarometer survey highlights severe impact of COVID-19 pandemic on women*. Pridobljeno 29.11.2022 s <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220223IPR23904/new-eurobarometer-survey-highlights-severe-impact-of-covid-19-pandemic-on-women>

European Union Agency for fundamental rights. (2014). *Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava*. Pridobljeno 29.11.2022 s https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_sl.pdf

Fielding, S. (2020). *In quarantine with an abuser: surge in domestic violence reports linked to coronavirus*. Pridobljeno 29. 7. 2020 s <https://www.theguardian.com/us-news/2020/apr/03/coronavirus-quarantine-abuse-domestic-violence?fbclid=IwAR0Oz9IYhvKXFg-W5EyIPsZv0wvwUTa1U2U6LSdhW3foBzXWtsBNhFk3Aqc>

Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Bonex.

Filipčič, K., Drobnjak, M., M. Plesničar, M. & Bertok, E. (2021). Intimnopersoosko nasilje v času pandemije covida-19. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 1, 65–78. Pridobljeno 9. 6. 2022 s https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/RKK/PDF/2021/01/RKK2021-01_KatjaFilipcic_IntimnopersooskoNasiljeVCasuCovid-19.pdf

Hrovat, T. (2017). *Moč za spremembo: priročnik za samopomoč po preživetem nasilju*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Kozmik Vodusek, V. & Dobnikar, M. (1999). *Dosje: Nasilje nad ženskami*. Ljubljana: Urad vlade Republike Slovenije za žensko politiko

Kuhar, R., Guzelj, P., Drolc, A. & Zabukovec, K. (1999). *O nasilju: priročnik za usposabljanje*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Leskošek, V., Antić Gaber M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M, Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M. & Kralj, A. (2013). *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Aristej.

Leskošek, V., Urek, M. & Zaviršek, D. (2021). *Poročilo o nacionalni raziskavi o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih*. Pridobljeno 29.11.2022 s <http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/SplosniPodatki.pdf>

Matko, K. & Horvat, D. (2016). *Kako poročati o nasilju v družini in o nasilju nad ženskami: priročnik za medije*. Pridobljeno 10. 1. 2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-E2XY5L4K/ec9aaa16-e65f-4a53-90c8-ec7b68aac4e1/PDF>

Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave (študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana: FSD.

- Miklič, N. (2018). *Nasilje v družini*. Pridobljeno 10. 1. 2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-CE1HF67G/be61cfe0-b51c-414c-baa9-bcf43e67e002/PDF>
- Nacionalni inštitut za javno zdravje. (2021). *Koronavirus (SARS-CoV-2) - ključne informacije*. Pridobljeno 8. 12. 2021 s <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-2019-ncov>
- Nacionalni inštitut za javno zdravje. (b.d.a). *Navodila za karanteno, izolacijo ter navodila za osebe, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2*. Pridobljeno 8. 12. 2021 s <https://www.nijz.si/izolacija#navodilo-za-karanteno-na-domu>
- Nacionalni inštitut za javno zdravje. (b.d.b). *KORONAVIRUS SARS-CoV-2*. Pridobljeno 8. 12. 2021 s <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-za-splosno-javnost>
- Schwarzmann, S. (2020). *Nasilje do otrok, žensk in starejših ljudi v času pandemije COVID-19. Kakovostna starost*, 23(4), 74–76. Pridobljeno 28.7.2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-3NCGX40U/4ca6e694-7c3f-49f9-8b99-92a1874bc736/PDF>
- Štirn, M. & Minič, M. (2017). *Psihosocialna podpora žrtvam nasilja v družini in nasilja zaradi spola*. Ljubljana: ISA inštitut.
- UN WOMEN. (2020). *Press release: UN Women raises awareness of the shadow pandemic of violence against women during COVID-19*. Pridobljeno 20. 7. 2020 s <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/5/press-release-the-shadow-pandemic-of-violence-against-women-during-covid-19>
- UN WOMEN. (2021a). *Measuring the shadow pandemic: Violence against women during COVID-19*. Pridobljeno 20. 7. 2022 s <https://data.unwomen.org/sites/default/files/documents/Publications/Measuring-shadow-pandemic.pdf>
- UN WOMEN. (2021b). *COVID-19 and violence against women: What the data tells us*. Pridobljeno 29.11.2022 s <https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2021/11/covid-19-and-violence-against-women-what-the-data-tells-us>
- Van Gelder N., Peterman A., Potts A., O'Donnell M., Thompson K., Shah N. & Oertelt-Prigione S. (2020). *COVID-19: Reducing the risk of infection might increase the risk of intimate partner violence*. Pridobljeno 28. 7. 2022 s

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7151425/?report=reader&fbclid=IwAR0NvtBxKzMPDBJqsYxXsSYO-y1vjZzKkgbChBC0272SZu4ouAd0DozoeU#!po=50.0000>

Zver Makovec, M. (2016). Izzivala me je. *Socialno delo*, 55(1/2), 77–84. Pridobljeno 10. 1. 2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-41KNEY3H/4b8a2a6d-45f6-4b95-8c50-57ca74f3a80f/PDF>

9. PRILOGE

9.1 VPRAŠALNIK

Pozdravljene,

sem Pia Šelih, študentka magistrskega študija na Fakulteti za socialno delo. V okviru magistrske naloge preučujem nasilje nad ženskami v času koronavirusa. V primeru, da ste tudi ve doživljale nasilje v času koronavirusa, vas prosim, da odgovorite na spodnjo anketo. Anketa je anonimna in zaupna. Podatke potrebujem le v študijske namene. Prosim, da na vprašanja odgovarjate točno, saj drugače ne bom mogla dobiti pravnega vpogleda.

Za dodatna vprašanja sem vam na voljo v zasebno sporočilo.

Hvala vam! ☺

1. V katero starostno skupino sodite?

a) 20–29 let   b) 30–39 let   c) 40–49 let   d) 50–59 let   e) 60–69 let   f) nad 70 let

2. Kdaj se je prvič pojavilo nasilje v vašem življenju? (Koliko ste takrat bili stari?)

a) 0–10 let   b) 11–20 let   c) 21–30 let   d) 31–40 let   e) 41–50 let   f) 51–60 let

g) 61–70 let   h) nad 70 let

3. Kakšen je takrat bil razlog za nasilno dejanje (npr.: govoril mi je, da nisem sposobna skrbeti za najine otroke, da sem lena, da mu ne skuham kosila/večerje, da mu ne operem oblačil, da gledam za drugimi moškimi, da ga varam ...)?

---

4. Kako ste se počutili ob prvem nasilnem dejanju?

- a) Bila sem žalostna   b) Bila sem jezna   c) Bila sem presenečena
d) Bila sem razočarana   e) Zaradi napetosti v odnosu sem pričakovala
f) Nič od naštetega   g) Drugo: _____

5. Ste komu povedali za nasilje?

- a) Mami ali očetu
b) Bratu ali sestri
c) Prijatelju/ci
d) Starim staršem
e) Nobenemu
f) Drugo: _____

6. Kdo je bil tisti, ki je prvič povzročil nasilje nad vami (npr.: mama, oče, brat/sestra, partner/ka ...)?

---

7. Ali ste bili kdaj tako obupani, da ste pomislili na samomor?

- a) Da
b) Ne

8. Se je nasilje v času koronavirusa/karantene/dela od doma povečalo?

- a) Da   b) Ne

9. Kakšni so bi razlogi za nasilje v času koronavirusa/dela od doma? So se razlikovali od razlogov pred korono (npr.: izguba službe, strah pred okužbo in njenimi posledicami, manj dohodka ...)?

---

10. Kolikokrat se je nasilno dejanje ponovilo?

a) 1–2-krat   b) 2–3-krat   c) 3–4-krat   d) 4–5-krat   e) več kot 5-krat

11. Kakšno vrsto nasilja ste doživljali (npr.: psihično nasilje – zmerjanje, žaljenje ...; fizično nasilje – klofutanje, brcanje ...; spolno nasilje – neželjeno otipavanje, siljenje h gledanju pornografskih vsebin ...; ekonomsko nasilje – omejevanje pravic do zaposlitve, finančna odvisnost ...; zanemarjanje – preprečevanje jemanja zdravil, uporabe sanitarij ...)? **(To je le nekaj primerov nasilja. Lahko jih navedete tudi več.)**

---

12. So se kot posledica nasilja pojavile kakšne telesne posledice (fizične, psihične) (možnih je lahko več odgovorov)?

1 – kronične bolečine

2 – gastrointestinalne težave

3 – kardiovaskularne bolezni

4 – uporaba psihoaktivnih substanc

5 – nosečnost, kot posledica spolnega nasilja

6 – kožne alergije

7 – anemija

- 8 – izguba samospoštovanja
- 9 – izguba samozavesti
- 10 – porušen občutek varnosti
- 11 – občutek ničvrednosti
- 12 – introvertiranost
- 13 – degradiranost
- 14 – neprivlačnost samemu sebi
- 15 – občutek sramu
- 16 – občutek krivde
- 17 – občutek nesposobnosti
- 18 – fizične poškodbe (modrice, rane ...)
- 19 – niso se pojavile nobene telesne posledice

13. Ste v času korone poskusili poiskati pomoč pri kakšni od svetovalnic? Kateri (npr.: Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo SOS ...)?

---

14. Kakšne oblike pomoči so vam najbolj ustrezale (možnih je več odgovorov)?

- a) Telefonsko svetovanje
- b) Individualno svetovanje
- c) Skupine za samopomoč
- d) Zatočišča (za umik pred nasiljem)
- e) Drugo: _____

15. Je bilo zaradi koronavirusa/karantene/dela od doma oteženo iskanje pomoči (možnih je več odgovorov)?

- a) Da, saj je bil partner neprestano doma.
- b) Da, saj nisem imela tistega občutka miru nekaj ur, ko je bil pred korono v službi.
- c) Da, saj je nadziral vsak moj korak.
- d) Da, nadziral je moj osebni telefon.
- e) Ne, tako ali tako je cele dneve popival v gostilni.
- f) Ne, tako mu ni mar zame.
- g) Drugo: _____

16. Kako vi doživljate situacijo odhoda od doma ali ostati doma? Ste bili kdaj v podobni situaciji? Kaj in kako ste takrat razmišljali, da ste se odločili tako, kot ste se?

---

17. Ali ste zapustili partnerja in vajino razmerje, ko je bilo ozračje doma napeto, in ste se kasneje vrnil, ker je obljubljal izboljšanje odnosa?

- a) Da
- b) Ne
- c) Drugo: _____

18. Se je partner udeležil kakšnih terapevtskih delavnic za povzročitelje nasilja, da bi dokazal, da se želi spremeniti?

- a) Da
- b) Ne

19. Menite, da bi skupnost, država in zdravstveni sistem morali več pozornosti nameniti preventivi proti nasilju in ozaveščanju ljudi o tem?

- a) Da, menim, da je vednost ljudi o nasilju in z njim povezanimi stvarmi še vedno skrita tema.
- b) Da, menim, da se tema o nasilju že dosti omenja, vendar bi lahko še bolj ozaveščali ljudi.
- c) Da, ker dokler ne bo dovolj ozaveščenih ljudi, ne bo spremembe na tem področju.
- d) Ne, skupnost, država in zdravstveni sistem dovolj ozaveščajo.
- e) Drugo: _____

9.3 ZBIRNA TABELA PODATKOV

1. V katero starostno skupino sodite?	2. Kdaj se je prvič pojavilo nasilje v vašem 8	3. Kakšen je taktik bil nasilje za nasilno dejanje?
Q1	Q2	Q3
1. V katero starostno skupino sodite?	2. Kdaj se je prvič pojavilo nasilje v vašem življenju? (kako ste taktik bil stari?)	3. Kakšen je taktik bil nasilje za nasilno dejanje (npr.: govoril mi je, da nisem sposobna skrbeti za njihne otroke, da sem lena, da mu ne sluham koga/ka/kaj, da mu ne operam oblačil, da gledam za drugimi moškimi, da ga vidim, it
1	1	Da nisem dovolj blizu, da ga ne spustim, da se pogovarjam z drugimi osebam moškim ko sem z njim, ker hodim sem v priležnosti
2	1	Preobčutljivi za vse
3	1	Nisem partner je bil pozoren, nasilje so bili moški, poskušala sme videti, ko sem si dala klobuč, odgovorila sem mu, opazil se je in sem se mu smejala... Šel je do enkratne in nepovratne, občasne občute nasilnega vedenja, ki n
4	3	Nar sem grozila občutke
1	2	Vse od nasilnega
3	1	Prilo je do splošnega napada
1	1	Nar se postavim za sebe in se ne pustim
4	3	Govoril mi je, da nisem sposobna skrbeti zase, da sem lena, da mu ne sluham koga, vedela, da mu ne operam oblačil, da ga vidim, prepovedal mi je stik s strom, dovolil je dati ko se bova lahko videla, prepovedal mi je stika s prijatel
4	3	Da nisem nič vnebra, da pogovarjam otroke, alkohol
3	1	Govoril mi je, da nisem sposobna, glava
3	1	Ti si ima umetnega za mladega? Ekipi mi nehotno, ker mi je ostal pa je bil, da mu "hujim"
2	3	Ljubiteljski, kurti na vstopa (pregrajevati)
1	4	Tako kot ste napisala
2	3	da ne kuham, da sem lena, da nisem dovolj blizu, da mu ne sluham koga, vedela, da mu ne operam oblačil, da ga vidim, prepovedal mi je stik s strom, dovolil je dati ko se bova lahko videla, prepovedal mi je stika s prijatel
1	1	hendena tojume storitev
3	4	Da sem neodgovorna, kako lahko drugi, našel
1	3	Da se prevač družim z drugimi
3	4	patoven oče in partner
1	1	šila sem lena in družim, kjer je oče družim naša nad mano.
1	3	Nagajni je bil kot otrok, kjer sem bila doberu poročevanja v kolikor kaj nisem ostala po bolnih navodih ali pa sem dobila tudi kakšen udarec. Konec je ostal kerbo je bilo priložni bolj psihološki nasilje: da mu ne povem kam grem, da
2	1	Nar nisem bila letem otrok od njema (slohotno)
2	2	Da ni ne pram, ne skrbim za svoj izgled...
2	4	Alkohol in droga
2	3	Da sem prevela, preumurna, gnaj.
4	4	da mi bilo kot a je zamislil, je postal nasilen
4	6	Govoril mi je, da nisem dovolj dobra za njega, da ni ne naredim doma, on pa neopazno dela
1	2	Govoril mi je, da sem nisem dovolj dobra in otroca
2	3	da sem lena, da postavljam plemila, da ga vidim
2	4	Nar sem ga muštrala
2	1	Pod vsiljivim okolstvom, da ni ne bi si mena, ne sem kaj točam v življenju
2	1	Je bilo v otroku, med mano in očetom.
2	3	Da nisem sposobna skrbeti za otroke v več pogledih, da ga vidim, mabel mi je nazaj majo pretekli, da sem gleda na otroko paravo kot postat kot
1	5	Da nisem sposobna, da ne zrakim nič otok
4	3	da ga vidim, ne pram kuhar, se ne pram primarno oblačil...
1	1	psihološki, fizično, spolno
2	3	Da mu ni vidi kopičevanja, vrednotenje je mrtvo občutke da mu nisem oprana diktam, tudi da se bila vedno mazam in kos ali da bi nis bil gih ki je slobodni, našel sem mu pospremlje odmlam, kjer sem ga pustila za zank tam vstopi
2	4	Drugje se umdevali v mlj otok
1	1	Alkohol
2	3	Ko ni bil pri njem, sam oča prečita nepovedana, krančno kama diktalo za gospodinjstvo in v otroka poleg družbe...
4	3	Ljubiteljski, poročevanja - da ni ne naredim dovolj dobro

4. Kako ste se počutili ob prvem nasilnem	5. Ste komu povedali za nasilje?	6. Kdo je bil tisti, kije prvič povzročil nasilje	
Q4	Q5	Q6	
4. Kako ste se počutili ob prvem nasilnem dejanju? (gl. Druge strani)	5. Ste komu povedali za nasilje? (gl. Druge strani)	6. Kdo je bil tisti, kije prvič povzročil nasilje med	
1	1	Oče	
2	1	Mama	
3	1	Nisem partner, sestri oče	
2	1	Partner	
1	1	Oče	
3	1	Sosed	
7	Zabavna, jok, tevdna, panika	4	Partner
4	1	3	Sestra, oče
1	1	1	Brat
1	1	1	Partner
1	1	1	Oče
3	1	1	Oče
3	1	1	Oče
4	1	1	Partner
4	1	1	Tati in teta (bivša sestri v rjhoju ml)
7	1	1	nasilni partner
4	1	1	mama
4	1	1	Partner
5	1	1	Partner
1	1	1	partner
9	1	1	partner
4	1	1	Oče
9	1	1	Oče
1	1	1	Partner
4	1	1	Partner
7	1	1	Partner
1	1	1	Oče
3	1	1	Oče
3	1	1	Oče
3	1	1	Oče
1	1	1	Oče
4	1	1	Partnerjeva družina
1	1	1	Oče
1	1	1	Partner
1	1	1	Mama
1	1	1	Oče
3	1	1	Oče, pogajevanje brezdolžen do mena, alkoholno
3	1	1	oče
1	1	1	Partner
4	1	1	Tatčin mlaj
7	1	1	Oče
1	1	1	Mama
1	1	1	Mati

1. Ali ste bili kdaj tako obupani, da ste pomislili na samomor?	2. Če je nastajal v času koronavirusne krize	3. Kakšno so bile razloge za nastajanje v času krize
Q1	Q1	Q1
1	1	1. Kakšno so bile razloge za nastajanje v času koronavirusne krize od doma? To se nanaša na od nastajanje pred korono (npr. izguba službe, stihni predstavitelji in sponzorji, manj dohodka...)
2	2	2. Razlogi sta bila skupaj, najpogostejši vzroki za nastajanje, ker me je težko vedno bolj nadzoroval, ga je vse stvari motilo
3	3	3. Ni več nastajal od masega ti otroci, ki se je odločil
4	4	4. Ne vem
5	5	5. Drugače
6	6	6. Emakot pred korono
7	7	7. Izguba službe, finančne napetosti so vedno problem
8	8	8. To je bila manjvredna in zlobna nastala situacija v državi. Nalomi, da mi je ta situacija prišla še kako priložnost za razmislek, da me gospodarska kriza od vseh, ni jih poznani. Čelo grozi mi je, da me bo tožilo, če ga bom okužila.
9	9	9. Med je kar zvesto delo in da bo naprej v misli in lepo udaril držanje v miru in tako, vendar je bil priložnost alkohol
10	10	10. Izguba, manj dohodka
11	11	11. Ker sem bila preveč, se je spremenilo v psihološko. Finančno odvisnost cele družine od njega se omaga, ima posledice na njegovo zdravje, posameznika, saj je pa tudi odločitev, da v grozljivi ne govorno
12	12	12. Ne vem
13	13	13. Razlogi so bili v tretjem upravljanju
14	14	14. prenapetost službe in družine
15	15	15. bilo je več stvari, saj ne živim več v primarni družini
16	16	16. Manj dohodka, ker on ni prispel ni do službe
17	17	17. Manj dohodka
18	18	18. ne
19	19	19. veliko časa so preživela družini
20	20	20. Veljavnost stvari in v tem veljavnost in obsevnost obdobja, da sem se vse krijeval. Polem je veljavnost, da ni na spore, da nekam odem...
21	21	21. Očim
22	22	22. Vse je bilo doma
23	23	23. Niso se razločevali
24	24	24. Njega konkretna situacija je povešala drugič, ni nastala, kot v otroštvu
25	25	25. manj dohodka, manjše službe in močna potreba po spoštovanju
26	26	26. Ne spomnim zgornj
27	27	27. Manj dohodka
28	28	28. da bi izgubil službo, ni vse se pogovore
29	29	29. izguba službe
30	30	30. Oseba, da pravi, da ni vsem normalna ker sem se zapela
31	31	31. Premalo komunikacije, med koronavirusom se vse skupaj preoblikovalo
32	32	32. Op korono vstavo sem bila že v letni hiši
33	33	33. Stan
34	34	34. etalna prisotnost, negativna komunikacija
35	35	35. modna paša - enkrat prijem drugič hudičben - vedno dnevno spreminjanje razpoloženja...
36	36	36. Vse te stvari
37	37	37. psihološko nastalo je bilo komarantno
38	38	38. Ni razloga
39	39	39. Ne
40	40	40. Ni bilo razloga

1. Ali ste bili kdaj tako obupani, da ste pomislili na samomor?	2. Če je nastajal v času koronavirusne krize	3. Kakšno so bile razloge za nastajanje v času krize
Q1	Q1	Q1
1	1	1. Kakšno so bile razloge za nastajanje v času koronavirusne krize od doma? To se nanaša na od nastajanje pred korono (npr. izguba službe, stihni predstavitelji in sponzorji, manj dohodka...)
2	2	2. Razlogi sta bila skupaj, najpogostejši vzroki za nastajanje, ker me je težko vedno bolj nadzoroval, ga je vse stvari motilo
3	3	3. Ni več nastajal od masega ti otroci, ki se je odločil
4	4	4. Ne vem
5	5	5. Drugače
6	6	6. Emakot pred korono
7	7	7. Izguba službe, finančne napetosti so vedno problem
8	8	8. To je bila manjvredna in zlobna nastala situacija v državi. Nalomi, da mi je ta situacija prišla še kako priložnost za razmislek, da me gospodarska kriza od vseh, ni jih poznani. Čelo grozi mi je, da me bo tožilo, če ga bom okužila.
9	9	9. Med je kar zvesto delo in da bo naprej v misli in lepo udaril držanje v miru in tako, vendar je bil priložnost alkohol
10	10	10. Izguba, manj dohodka
11	11	11. Ker sem bila preveč, se je spremenilo v psihološko. Finančno odvisnost cele družine od njega se omaga, ima posledice na njegovo zdravje, posameznika, saj je pa tudi odločitev, da v grozljivi ne govorno
12	12	12. Ne vem
13	13	13. Razlogi so bili v tretjem upravljanju
14	14	14. prenapetost službe in družine
15	15	15. bilo je več stvari, saj ne živim več v primarni družini
16	16	16. Manj dohodka, ker on ni prispel ni do službe
17	17	17. Manj dohodka
18	18	18. ne
19	19	19. veliko časa so preživela družini
20	20	20. Veljavnost stvari in v tem veljavnost in obsevnost obdobja, da sem se vse krijeval. Polem je veljavnost, da ni na spore, da nekam odem...
21	21	21. Očim
22	22	22. Vse je bilo doma
23	23	23. Niso se razločevali
24	24	24. Njega konkretna situacija je povešala drugič, ni nastala, kot v otroštvu
25	25	25. manj dohodka, manjše službe in močna potreba po spoštovanju
26	26	26. Ne spomnim zgornj
27	27	27. Manj dohodka
28	28	28. da bi izgubil službo, ni vse se pogovore
29	29	29. izguba službe
30	30	30. Oseba, da pravi, da ni vsem normalna ker sem se zapela
31	31	31. Premalo komunikacije, med koronavirusom se vse skupaj preoblikovalo
32	32	32. Op korono vstavo sem bila že v letni hiši
33	33	33. Stan
34	34	34. etalna prisotnost, negativna komunikacija
35	35	35. modna paša - enkrat prijem drugič hudičben - vedno dnevno spreminjanje razpoloženja...
36	36	36. Vse te stvari
37	37	37. psihološko nastalo je bilo komarantno
38	38	38. Ni razloga
39	39	39. Ne
40	40	40. Ni bilo razloga

14. Kako vi doživljate situacijo odhoda od ...	15. Ali ste zapustili partnerja in vašo hišo?
Q18	Q17
16. Kako vi doživljate situacijo odhoda od doma ali ostati doma. Ste bili kdaj v podobni situaciji? Kaj in kako ste takrat naredili, da ste se odločili kako kot ste sedaj?	17. Ali ste zapustili o) Drugo (biti)
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

18. Se je partner udeležil kakšnih terapij?	19. Menite, da bi skupnost, država in država ...
Q19	Q20
18. Se je partner udeležil kakšnih terapij in deležev za povzročitelja nasilja, da bi dokazal, da se želi spremeniti?	19. Meni v) Drugo (biti)
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100